

ADP vasitəçilərsiz sülh anlaşması təklif edir

Hürriyyət

№03 (3294) 23 Yanvar / 2024-cü il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

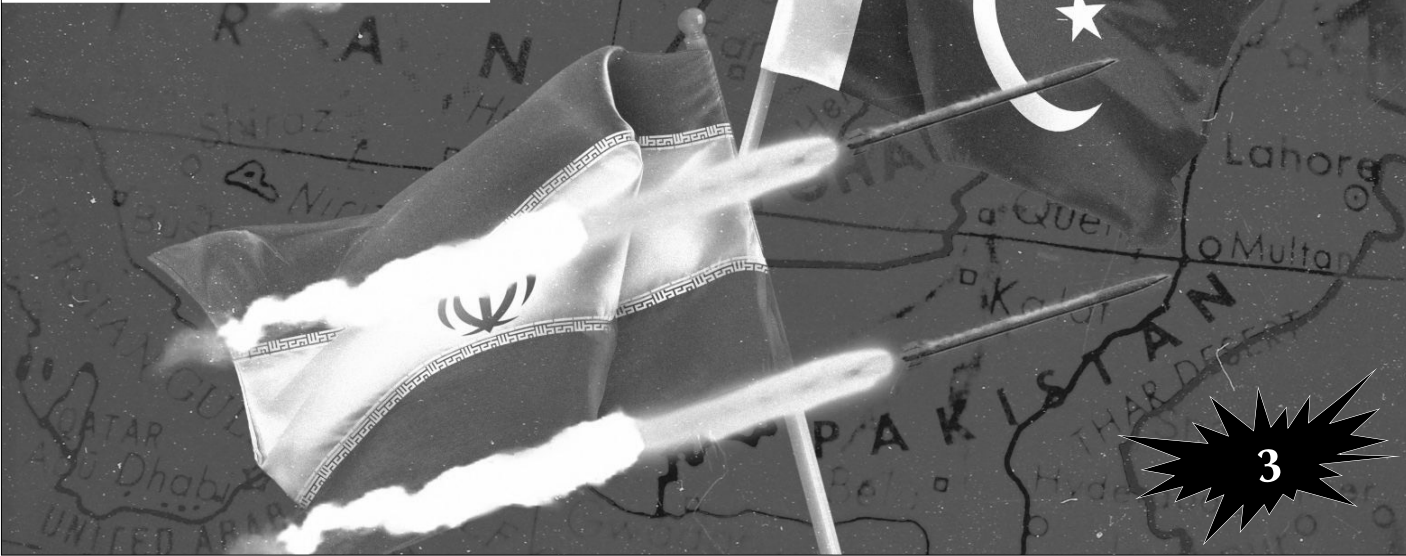
ANA XƏBƏR

Fazil Mustafanın vurulma əmrini kim verib?

İran və Pakistan arasındakı münaqişənin pərdəarxası

iki ölkə arasındakı müharibəni hansı güclər önlədi və bu savaşın alovlanmasında kimlər maraqlı idi...

GÜNÜN NƏBZİ

Aktual

"Azərbaycanda narkotik mafiyaları çökdürülməlidir"

Həsərət Rüstəmov: "Onlara qarşı amansız cəza tədbirləri həyata keçirilməlidir"

10

Baxış

Azərbaycanda ziyanlı şəbəkə hələ də öz işindədir

Dünyada yeganə məmləkət idi ki, burada xalqın qanını sel kimi axıtmış qatı düşmənlərə heykəllər qoyulur, adları "əbədləşdirilirdi"...

3

Siyasət

Paris niyə Ukraynaya kömək edir?

Fransız-rus "soyuq müharibə"sinin küləkləri Kiyevə tərəf əsir...

9

Ölkə

"Neftdən asılılığın aradan qaldırılması əsas hədəflərdəndir"

Vüqar Bayramov: "Çay və tütün ixracatında azalma 60 faizdən üstündür"

7

Müsahibə

"Bütün dünyanın musiqiləri bizim muğamlarımız üstündə köklənib"

Xalq artisti Gülyaz Məmmədova: "Niyə istedadlı gənclərimiz qıraqda qalmalıdır?!"

13

MEDIA

"Azərbaycanla sülh müqaviləsi Ermənistan konstitusiyasına ziddir"

Elxan Şahinoğlu: "Ermənistan konstitusiyasını dəyişdirmədən Azərbaycan və Türkiyə ilə dayanıqlı barışa ümid edə bilməz"

8

Aktual

Molla rejimi soydaşlarımızın sayını niyə azaltmağa çalışır?

Xaqani Cəfəri: "Totalitar rejimə malik İranda soydaşlarımızın sayı 35-45 milyon arasındadır"

10

"Azərişiq" da korrupsiya faktları

30 ilə yaxın bu qurumda çalışan Bəhram Allahverdiyevdən açıqlamalar; "Azərişiq" ASC-nin talanması ilə bağlı bütün korrupsiya faktlarının sübut və dəlilləri məndə var"

Astara rayonu, Artupa kəndində anadan olan, 1962-ci il təvəllüdlü Allahverdiyev Bəhram Əhməd oğlu tərəfindən "Hürriyyət" in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. 30 ilə yaxındır ki, Bakı şəhərində "Azərişiq" ASC-nin Nəsimi rayonu istismar sahəsində hava xətt ustası işlədiyini bildiren şikayətinin məktubunu olduğu kimi dərc edirik...

7

Özü zərərçəkmiş olduğu halda, "torba tikib" həbsə atdılar...

Şəmkir rayonu, Çənlibel kəndində qeydiyyatda olan Abşeron rayon, Xırdalan şəhəri, 28 məhəllə, ev 21 mənzil 45 ünvanında yaşayan və hazırda günahsız olaraq həbsdə olduğunu bildiren Tağıyev Sərxan Rəfael oğlu tərəfindən "Hürriyyət" in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Qəzetimiz vasitəsilə Prezident İlham Əliyevə, Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya, Prezidentin hüquq mühafizə orqanları ilə iş və hərbi məsələlər üzrə köməkçisi Fuad Ələsgərova, Məhkəmə Hüquq Şurasının sədri İnam Kərimova, Baş prokuror Kamran Əliyevə, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəisi Əli Nağıyevə, Ali Məhkəmənin sədri İnam Kərimova və Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin sədri İsmayıl Xəlilova müraciət edən şikayətinin məktubunu olduğu kimi dərc edirik...

6

Ölkə

Hüquq

Xalq artistindən maraqlı etiraf

“Ürəyimdən keçirdi ki, kaş Firəngiz Rəhimbəyova məni sevərdi”

“Firəngiz Rəhimbəyova Azərbaycanın tanınmış sənətkarlarından idi. O, çox gözəl xanım idi. Firəngiz biraz güləndə və danışanda lap gözəlləşirdi. O, hündürboy xanım idi. Müasir geyimlər geyinirdi”.

Bu sözləri Xalq artisti Valeh Kərimov mərhum müğənni və aktrisa Firəngiz Rəhimbəyovaya həsr edilən “O üz” verilişinə müsahibəsində deyib.

“Bəxt üzüyü” filmində Rəhimbəyova ilə tərəf müqabili olan Kərimov qarşı tərəfə aşiq olduğunu etiraf edib:

““Bəxt üzüyü” filmində Firəngizlə bir yerdə olan səhnəmiz vardı. O səhnəni povelyonda çəkildilər. Sınaq çəkilişi idi. İki-üç gündən sonra mənə xəbər etdilər ki, gəl, həmin səhnə və rolunuz təsdiq olunub. Ailə həyatı qurmazdan əvvəl həyat yoldaşıma demişdim ki, mən aktyoram. Səhnədə nə tələb olunsay, onu edəcəyəm. Qəbul et, bəri başdan işimizi bilək. Firəngizin “Bəxt üzüyü” filmindəki Sevdə obrazı ona çox yaraşırdı.

O, özü müasir qız idi. O rol da ona çox yaraşırdı. Firəngiz bizim yaddaşımızda belə qaldı. Ona hamı vuruldu. Əlbəttə gizləncə ürəyimizdən keçirdi ki, ay Allah, nə olardı ki, bu da məni sevərdi (gülür).”

Qeyd edək ki, Firəngiz Rəhimbəyova ABŞ-da ürektutmasından dünyasını dəyişib. O, 1999-cu ildə orada amerikalı arxitektora Raymond Antoni ilə ailə həyatı qurmuşdu. Firəngizin Raisa adlı qızı var.

Əyləncə səhifəsi

Rusiyalı deputatdan qalmaqallı təklif

Vitali Milonov: “Boşananları müharibəyə göndərək”

Rusiya parlamentinin mübahisəli simalarından olan deputat Vitali Milonov növbəti dəfə absurd bir təkliflə çıxış edib.

Hürriyyət.az xəbər verir ki, deputatın təklifinə görə, dövlət ölkədə artan boşanmaların qarşısını almaq üçün nikahı pozan insanları cəzalandırmalıdır.

Milonov bildirib ki, boşanan insanlar Ukraynadakı müharibəyə cəlb etmək lazımdır.

“Rusiyada əsas problem evliliklərin olmaması deyil. Biz də əsas məsələ boşananların sayının çox olmasıdır. Bu səbəbdən təklif edirik ki, boşananlara 100 min rubl cərimə təyin olunsun. Gəlın onları Ukraynadakı döyüş bölgəsinə göndərək”, - deyər deputat qeyd edib.

Milonovun sözləri salonda şok effekti yaradıb. Bu mübahisəli təklif müxalifətin kəskin reaksiyasına səbəb olub.

Qadın ərinin burnunu mişarla kəsdi

Odesa vilayətinin Radostnoe qəsəbəsində qadın spirtli içki qəbul edən ərinin burnunu mişarla kəsib. Əri tez-tez evdə spirtli içki içməyi xoşlayırmış.

Lent.az-ın xarici mediaya istinadən xəbərinə görə, İvanovo rayonunun Radostnoe qəsəbəsindən 69 yaşlı kişi ağır xəsarətlərlə xəstəxanaya müraciət edib: burnunun kəsilmiş parçası və üzünün açıq yarası. Mənbə iddia edir ki, ona xəsarətləri ərinin evdə tez-tez içki içməsindən narazı olan öz həyat yoldaşı yetirib.

Verilən məlumata görə, ailədə münaqişələr kişinin təşkil etdiyi daimi içki seansları səbəbindən yaranıb. Ailədaxili fikir ayrılıqlarını unudan zərərçəkmiş arvadına qarşı şikayət etməməyi üstün tutub, əksinə polise özünün mişarın üstünə yığıldığını bildirib.

Mask Baydenin seçilməsinə qarşıdır

“SpaceX” şirkətinin təsisçisi, X (“İks” - keçmiş “Twitter”) şəbəkəsinin sahibi, amerikalı biznesmen İlon Mask növbəti seçkilərdə ABŞ-ın indiki Prezidenti Cozef Baydeni dəstəkləməyəcəyini bildirib. Hürriyyət.az xəbər verir ki, o, bu mövqeyini X sosial şəbəkəsində bəyan edib.

Milyarder CNBC telekanalına müsahibəsindən bəhs edən paylaşmaya şərhində öz fikrini bildirib. Mask jurnalistlərə müsahibəsində 2020-ci ildəki seçkilərdə Baydenə səs verdiyini etiraf edib. Biznesmen yazıb: “Bu dəfə də Baydenə səs verə biləcəyimi təsəvvür edə bilmirəm”.

Marsda insanlarla birlikdə heyvanlar da məskunlaşacaqlar

NASA yaxın onillikdə Ayda baza qurmağı planlaşdırır və bundan sonra astronavtların oradan ilk avianpost yaratmaq üçün Marsa uçacaqları gözlənilir. İnsanların yeni bir yerdə məskunlaşmasını asanlaşdırmaq üçün onlara heyvanların da daxil olduğu bütöv bir ekosistem lazımdır. Bəs onlar hansılardır?

Sietldəki Vaşinqton Universitetinin astrobioloqu Devid Ketlinq hesab edir ki, Ay və Marsdakı canlı ekosistemlər hələ də elmi fantastika sferəsindədir və elmi tədqiqat obyektidir deyillər. Buna baxmayaraq, Ay və Mars bazalarında

ilk olaraq hansı heyvanların məskunlaşacağına dair fərziyyələr var.

“Ev heyvanları üçün ən böyük problem cazibə qüvvəsi olacaqdır”, - deyər NASA planetoloqu Kristofer Makkay deyib. Ayda cazibə Yerin 1/6, Marsda isə 1/3-ə bərabərdir. Beləliklə, aşağı çəki əzələlərin və sümüklərin böyüməsinə mənfi təsir göstərə bilər və buna görə də heyvanlar normal şəkildə dayana və yeriyə bilməyəcəklər.

Bunu nəzərə alsaq, Mars və ya Ayı məskunlaşdırmaq üçün ən uyğunları kiçik heyvanlardır. Məsələn, siçanlar, dərin dənizin sakinləri (xərçəngkimilər və balıqlar), həmçinin həşəratları bura daxil etmək olar.

Təsisçi:

Sərdar Cəlalovlu

Baş redaktor:

Vüqar Məmmədov

Tel: 070 333 22 85

012 496 98 93

E-mail: vuqar-mt@mail.ru

Dizayner:

Seymur Həsənov

“Hürriyyət” qəzetinin internet unvanı:

Hürriyyət.az

E-mail: hurriyyet@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik

Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın

mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində

yığılıb səhifələnilir və “Futbol+ servis”

mətbəəsində çap edilib.

Bu işarə altında dərc olunan yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

Millət vəkili Fazil Mustafaya qarşı sui-qəsd cəhdində ittiham olunan dəstə üzvlərinin cinayət işi üzrə məhkəmə istintaqı başlayıb. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində keçirilən ilk baxış iclasında ittiham aktı elan edilib. Bu iş üzrə 5 nəfər - Azər Səricanov, Emin Əliyarov, Rəşad Əhmədov, Elşad Əsgərov, Səbuhi Şirinov müttəhim kürsüsündə əyləşir.

İttihamda deyilir ki, təqsirləndirilən şəxslər əlbir olaraq zərərçəkmiş Fazil Mustafanın siyasi fəaliyyətinə son qoymaq və bu fəaliyyətə görə qisas almaq məqsədi ilə onun həyatına sui-qəsd (terror aktı) cinayətinin törədilməsini təşkil edib, həmçinin odlu silahdan istifadə etməklə, dini radikalizm və dini fanatizm zəminində terrorçuluğa hazırlaşıblar. Belə ki, A. Səricanov 2019-cu ilin oktyabr ayının 3-dən 30-dək İranın Rey şəhərində səfərinə olub. O, Reydə təqsirləndirilən Rəşad Əhmədov və "Hüseyniyyun" qrupunun digər üzvləri ilə görüşündə, eləcə də bundan sonrakı danışıqları zamanı dini fanatizm zəminində millət vəkili Fazil Mustafanın xidməti və siyasi fəaliyyətinə son qoymaq və bu fəaliyyətə görə qisas almaq məqsədilə ona qarşı sui-qəsd (terror aktı) törədilməsi planlaşdırılıb.

Plana görə, sui-qəsdədən sonra Azər Səricanovun İranda daimi yaşayış və digər təminatları təmin edilməli imiş.

Əflatun Şükürov və qeyriləri ilə qabaqcadan əldə edilmiş razılığa əsasən A.Səricanov Fazil Mustafanın həyatına sui-qəsdin törədilməsi üçün sosial şəbəkələr vasitəsi ilə və onun gündəlik hərəkət marşrutunu və yaşayış yerini araşdıraraq məlumat toplayıb, 2022-ci ilin sentyabr ayında tanış Səbuhi Şirinova cinayət icra etməsini təklif edib. Səricanov sui-qəsdədən sonra S.Şirinova yüksək məbləğdə pul verəcəyini söz verib. S.Şirinov danışıqdan sonra deputatın həyatına sui-qəsd cinayətini icra edəcəyinə dair razılıq verib.

Bundan sonra A.Səricanov sui-qəsd üçün Bakıda əvvəllər məhkum edilmiş bir nəfərdən zavod üsulu ilə hazırlanmış "Kalaşnikov" konstruksiyalı atəşə yararlı odlu yivli avtomat silahı və tapança alıb.

O, avtomat silahı və komplekt hissəsi olan 1 ədəd daraq və 30 ədəd patronu öz yaşadığı ünvanda Səbuhi Şirinova verib.

Fazil Mustafanın vurulma əmrini kim verib?

İttiham aktında sensasion faktlar açıqlandı: "Məqsəd onu öldürmək yox, cəzalandırmaq idi"

İttihamda qeyd edilir ki, S.Şirinov sui-qəsdin törədilməsi üçün tanış Elşad Əsgərova da pul müqabilində əlbirliyə cəlb edib.

Təqsirləndirilən Rəşad Əhmədov Fazil Mustafaya qarşı sui-qəsd etmək müqabilində 30 min ABŞ dollarını İrandakı dəstənin üzvlərindən qəbul edib, əsas təşkilatçı Azər Səricanovla görüşüb.

Sui-qəsdədən əvvəlki vaxtlarda Səbuhi Şirinov Fazil Mustafanın yaşadığı Bakı şəhəri, Sabunçu rayonu, Zabrat-1 qəsəbəsində yerləşən evi ətrafında müşahidələr aparıb. Hadisə günü Elşad Əsgərov və Səbuhi Şirinov Fazil Mustafanın evinin yanına gəlib.

Deputat maşından düşən vaxt Səbuhi Şirinov ona 7 dəfə atəş açıb, hadisə yerindən qaçıb. Terror aktından sonra Azər Səricanov ona verilən 30 min dolları şəhərin müxtəlif istiqamətlərində manatla dəyişib. Həmin pul-

dan 15 min manatı deputatı vuran Səbuhi Şirinova verib.

İttiham aktında o da qeyd edilir ki, deputata qarşı terror aktından sonra dəstə üzvləri Azərbaycanda müxtəlif adreslərdə olan hərbi təyinatlı obyektləri barədə məlumatlar toplayıb, İranda tanış olduqları xüsusi xidmət orqanları əməkdaşlarına ötürüblər.

Təqsirləndirilən şəxslər ittihamla münasibətdə özlərini qismən təqsirli biliblər.

Prosesin davamında sui-qəsdin əsas təşkilatçısı olduğu iddia edilən Azər Səricanov sərbəst ifadə verib.

Səricanov ittiham aktında yazılanlardan bəzi hissələrlə razı olmayıb, lakin Fazil Mustafanın odlu silahla vurulmasına göstəriş verdiyini təsdiqləyib. Müttəhimin dediyinə görə, deputatın dinlə bağlı səsləndirdiyi fikirlərdən və sosial şəbəkələrdə imamlar haqqında yazdıqlarından qıcıqlanıb, onu cəzalandırmaq qərarına gəlib.

"İnsanın dini etiqad azadlığı var. Dövlət xadimi olmur, lap kim olursa olsun, Azərbaycan xalqının milli-mənəvi dəyərlərinə sataşma bilməz. Aşura gününü qeyd edənlər haqqında "hürürlər, mələşirlər" demək nə deməkdir? 2019-cu ildən bu adamın dedikləri, yazdıqları məni narahat edirdi. 2020-ci ildə Qarabağ müharibəsində şəhidlərlə bağlı səsləndiyini fikirlər isə lap ağ oldu. Dəfələrlə Fazil Mustafanın dini fikirlərlə bağlı müvafiq qurumlara şikayət etmişəm. Sonradan "Facebook"da onun özünə və oğluna da yazdığı, yenə xeyri olmadı. Sonra bu qərara gəldim".

Müttəhim ifadəsinin davamında deyib ki, sui-qəsd planı qurduqdan sonra İrana gedib, millət vəkili cəzalandıracaq şəxsin siyahısını bilməsi üçün yer axtarıb:

"Bilirdim ki, başqa ölkələr həmin adamı tutub Azərbaycana təhvil verərlər. Buna görə də İranda axtarmağa başladım. Amma oradan istədiyim formada cavab ala bilmədim. Bakıya qayıdandan sonra Fazil Mustafa ilə bağlı özüm araşdırma apardım. Evinin yerini, hərəkət marşrutunu öyrəndim, sonra isə məclislərin birində cinayəti icra edən Səbuhi Şirinova tanış oldum. Söhbətimiz əsnasında öyrəndim ki, Səbuhi xüsusi təyinatlılarda MAXE olub. O dəqiqə bildim ki, mənə lazım olan adam budur".

Səricanov S.Şirinovu cinayət törətməyə necə cəlb etməsindən də danışdı:

"Mən kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı ilə məşğul idim. Səbuhiyə də məhsul verməyə başladım. Onunla Fazil Mustafa haqqında danışanda dedi ki, hamı zəncir çeynəyir onun əlindən. Yavaş-yavaş münasibətimiz yarıdı, sui-qəsd planının müzakirəsi başladı". Təqsirləndirilən şəxs ifadəsində qeyd edib ki, məqsədləri Fazil Mustafanı öldürmək deyil, cəzalandırmaq olub. Buna görə də əvvəldən danışıqlar ki, həyatı əhəmiyyətli orqanlarına atəş açılmasın:

"Onun çiyinə dəyən güllə başına dəyə bilirdi. Məqsəd onu öldürmək yox, cəzalandırmaq idi. Deputata qarşı cinayətin İrandan gələn sifarişlə törədilməsi və bu məqsədlə Rəşad Əhmədov vasitəsilə mənə 30 min dollar verilməsi haqda ittihamda yazılanlar isə həqiqət deyil". Proses fevralın 16-da A.Səricanovun tərəflərin suallarını cavablandırması ilə davam edəcək.

Qeyd edək ki, terror aktında ittiham edilən şəxslər DTX, DİN və Baş Prokurorluğun birgə keçirdiyi əməliyyat-axtarış, əməliyyat-istintaq tədbirləri çərçivəsində həbs ediliblər.

12 il gizlətdiyi qatli 4 minə görə etiraf edibmiş

"Təfəkkür Universiteti"nin prorektoru Təriyel Əhmədovun qətlinə ittiham olunanların cinayət işi üzrə məhkəmə istintaqı başlayıb.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində keçirilən ilk baxış iclasında ittiham aktı elan edilib.

İttihamda deyilir ki, təqsirləndirilən Müşfiq Atakişiyev "Təfəkkür Universiteti"nin rektoru işləyərken universitetin prorektoru Təriyel Əhmədovu özünə rəqib hesab edib, gələcəkdə onun rektor ola biləcəyini düşündü. Atakişiyev belə qənaətə gəlib ki, Əhmədovu aradan götürməklə işləri həll edə bilər. O, bu haqda bacısı oğlu, polis əməkdaşı Dəyanət Quliyevlə danışdı. O, Dəyanətə T.Əhmədovu maşınla və ya küt aletlə vurmağı tapşırıb.

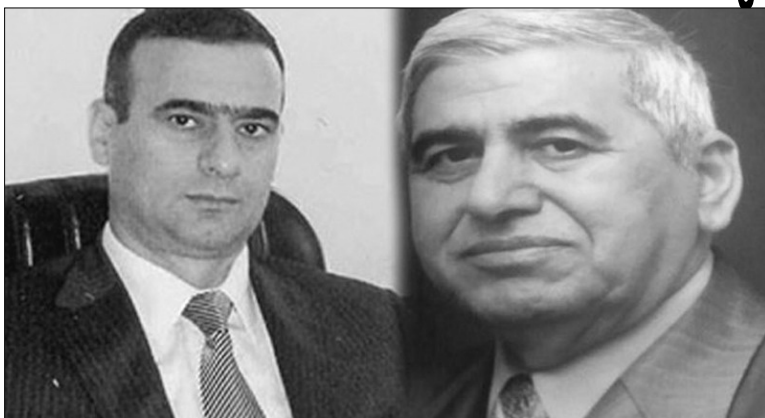
Dəyanət Quliyev bundan sonra uşaqlıq dostu Samir Quliyevlə görüşüb, prorektorun öldürmək üçün ona 40 min dollar pul verib. Plana görə, prorektor səhər gəzintisinə çıxan vaxt Samir onu vurmali idi. S.Quliyev bir neçə gün izləmədən sonra səhər saat 4-5 radələrində gəzintiyə çıxan T.Əhmədovu tək yaxalayıb. O, əlindəki dəmir boru ilə bir neçə dəfə Əhmədovun baş nahiyəsindən güclü zərbə endirib, daha sonra cinayət alətinə kimsəsiz əraziyə ataraq hadisə yerindən qaçdı.

Müttəhimlər D.Quliyev və S.Quliyev ittihamla münasibətdə özlərini təqsirli biliblər. Qətlin sifarişçisi kimi ittiham edilən professor Atakişiyev isə verilmiş ittihamla razılaşıb. Lakin sabiq rektor cinayətdən tam da

boyun qaçırmır. O, özünü Cinayət Məcəlləsinin 126.1-ci (qəsdən sağlamlığa ağır xəsarət yetirmə-ehtiyatsızlıqdan şəxsin ölümünə səbəb olduqda) maddəsi ilə təqsirli bilir.

Atakişiyev deyir ki, mərhum prorektorla əvvəllər yaxın dost olublar, lakin rektor təyin ediləndən sonra Əhmədov onu qışqanıb. Bir müddət sonra iş o yere çatıb ki, Əhmədov onu tutdurub rektor olmaq istəyib. Bundan sonra cinayət planı ortaya çıxıb: "Mənə məlumat verdilər ki, bəs Təriyel müəllim hər şeyi həll edib, yaxın vaxtlarda rektor olacaq. Deyim ki, Təriyel çox narahat adam idi. Ora-bura şikayət edirdi, mediaya çıxırdı. Yərimə keçmək istəməsindən əlavə, mənə həbs etdirməyi planlayırdı. Belə bir xəbər də çatmışdı mənə Vəzifə mənə maraqlı deyildi, əsas məni həbs etdirmək istəməsi idi. Ona görə narahat idim. Elə yerlərlə əlaqəsi var idi ki, mənə tutdura bilirdi.

Nə isə axırda məcbur qaldım bacım oğlu Dəyanətə tapşırıq verdim ki, Təriyeyə yüngül xəsarət yetirsin. Qətiyyətlə öldürdüyümə niyyətim olmayıb. İnsan çörək kəsdirdi adama əl zərbə endirməz axırı Bir-iki aylıq xəstəxanada yatması mənə kifayət idi. Həmin müddətdə işlərimi həll edəcəkdirdim. Həm ölümə mənə sərf etmirdi, onunla prinsipdə olan adam kimi ilk məndən şübhələnərdilər. Düşündüm ki, xəsarət alsaydı, uzağı bir yolla həll edərdik. Dəyanət mənim bacım oğludur, ona valideyn kimi olmuşam. Ailəsinə mən baxmışam, universitetə girməsinə və işlə-

məsinə kömək etmişəm. Buna görə Dəyanətə etibar etdim. Samiri isə ilk dəfə istintaq vaxtı görmüşəm. Mənə verilmiş ittiham absurddur, 120-ci maddə ilə özümü təqsirli saymıram. Mən Dəyanətə demişdim ki, Təriyeyə maksimum yüngül xəsarət yetirsin. Hadisə günü eşidəndə ki, Təriyel ölüb, şoka düşdüm".

Sərbəst ifadələr zamanı məlum olub ki, cinayət əməlinin üstü ilə Dəyanət Quliyev vasitəsilə açılib. Dəyanət hadisədən 12 il sonra Daxili İşlər Nazirliyinin 102 qaynar xətt nömrəsinə zəng edərək T.Əhmədovu öldürdüyünü deyib.

Prokuror Cövdət Mehraliyev D.Əhmədovə məhz bu epizodla bağlı sual verib, ondan bu məsələ ilə əlaqəsini soruşub.

Atakişiyevin cavabından məlum olub ki, həmin gün Dəyanət ona zəng edib 4 min manat pul istəyib: "Dedi ki, qumarda 4 min manat pul uduzmuşam. Mən də əsəbiləşdim,

qumarda uduzan adama verəcək pulum yoxdur dedim. Bundan sonra 102-yə zəng edəcəyini dedi. Dəyanət qumara pis alışırdı."

Məhkəməyə sədrlik edən hakim Siyavuş Hacıyevi maraqlandıran məsələ isə Atakişiyevin ifadəsi əsnasında nəyə görə mərhum Əhmədovun onu tutdura biləcəyini deməsi olub: "Hansı qanunsuz hərəkət etmişdik ki, deyirsiz Əhmədov mənə tutdura bilirdi. Qanun var, qayda var, günahsız adamı necə tutdura bilərsiniz?,-hakim sual verib.

Qətlin icraçısı kimi ittiham edilən Samir Quliyev sərbəst ifadəsində hadisə günü baş verənləri danışdı. S.Quliyev deyir ki, vurduğu adamın kim olduğunu bilməyib: "Dəyanət dedi ki, bir nəfərlə hesabım var, onu qorxutmaq lazımdır. Dediynə görə, ona işi ilə təzyiq edim. Həmin vaxt Dəyanət maşından dəmir boru çıxarıb verdi, qorxuzacağam adamı onla vurmali idim.

Mərhumu öldürmək fikrim olmayıb, sadəcə xəsarət yetirmək istəyirdim. Həmin gün içkili idim, həm öldürmək fikrim olsaydı, özümle bıçaq aparardım. Hadisədən bir neçə gün sonra Bakıya qayıtdım. Dəyanətlə yeyib-içəndə dedi ki, öldürdüyüm adam prorektor idi. İttihamda yazır ki, Dəyanət mənə 40 min dollar verib, yalandır. Amma bir neçə dəfə mənə dost kimi 300-500 manat kömək edib".

Məhkəmə heyətinə daxil olan hakimlərdən biri D.Quliyevdən nəyə görə polis əməkdaşı olan adamın qanunsuz tapşırığını yerinə yetirməsinin səbəbini soruşub.

Hakim "Dəyanət polisdır, necə etibar edtdiz, qorxmadı ki, tutula bilərsiniz?" S.Quliyev "Dedi ki, tutulsan türmədə sənə baxacağam"-cavabını verib.

Təqsirləndirilən şəxs ifadəsinin sonunda 12 il sonra cinayətin üstünün açılmasından danışdı: "Hadisənin üstündən illər keçdi, təqaüdə çıxdım. Son vaxtlar başım pozulmuşdu. Evdəkilərlə də münasibətim pis idi. Dayımdan da pul istədim, vermədi. Bir dəfə özümü binadan atmaq istədim, imkan vermədilər. Sonra özümü cilovlaya bilmədim, 102-yə zəng edib etiraf etdim. Dedim ki, illər əvvəl Təriyel Əhmədovu mən öldürmüşəm. Həmin vaxt Samirle dayımın adını çəkmədim. Hər şeyi öz üzərimə götürdüm".

Proses yanvarın 31-i davam edəcək.

Qeyd edək ki, M.Əhmədov, D.Quliyev və S.Quliyevə qarşı Cinayət Məcəlləsinin Cinayət Məcəlləsinin 120.2.5-ci (tamah məqsədilə qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb. Bu maddənin sanksiyasında 14 ildən 20 ilə və ya ömürlük azadlıqdan məhrumetmə cəzası nəzərdə tutulur.

Əlbəttə, İranın zərbəsi cavabsız qalmadı. Amma bir anlıq alovlanan müharibə atəşi tez zamanda da söndü. Pakistan hökuməti İranla diplomatik münasibətləri bərpa etmək və eskalasiyanı dayandırmaq qərarına gəldi.

Yanvarın 19-da Pakistanın xarici işlər naziri Cilani İranlı həmkarı Abdullahyanla telefon danışığı apardı. Nazirlər iki ölkə səfirlərinin yaxın vaxtlarda geri qaytarılması ilə bağlı razılıq əldə etdilər. Nəticədə Pakistan İranla diplomatik münasibətləri bərpa etmək qərarına gəldi. Beləliklə, əvvəllər geri çağırılan səfirlər Tehran və İslamabada qayıdacaqlar.

Xatırladaq ki, yanvarın 17-də Pakistan Xarici İşlər Nazirliyi öz səfirini İrandan geri çağırıldığını açıqlamışdı. Bəs necə oldu ki, bir anda alovlanan müharibə qılgıncıları tez söndü, ocağa çevrilə bilmədi?

İran və Pakistan arasında qarşılıqlı hava hücumlarının əsas səbəbi odur ki, Çinin bütün mühüm logistik kommunikasiyaları bu bölgədən keçir. Pakistan hökuməti xüsusi iqtisadi zona yaratmaq üçün Qvadar limanında (Pakistanın Belucistan əyaləti) 152 hektar ərazini Çinin dövlət şirkəti olan "China Overseas Port Holding"ə 43 il müddətinə icarəyə verib. İcarə sazişində qeyd olunur ki, "Honq-Konqda yerləşən Çin şirkəti Pakistanın üçüncü ən böyük dəniz limanı olan Qvadar limanını, həmçinin beynəlxalq hava limanını və sahilyanı dəniz zonasının idarə olunması şirkətini idarə etmək üçün tam hüquqlara malik olacaq. Çinin sərmayəsi Qvadarda 1,62 milyard dollar təşkil edəcəyi gözlənilir. Bu sərmayə

hüsirlərə zərbə endirmək səhnəsi Çinə qarşı qurulmuş ssenaridir. Yəni Çin və Avropanı Şərqi enerji resurslarından kəsmək proqramı həyata keçirilir. Hüsirlər Yaxın Şərqdə hər üç su yolunu bağlamağı planlaşdırır. Belə ki, onların "Ənsar Allah" hərəkatı Yaxın Şərqi hər üç əsas su yolunu - Bab əl-Məndəb, Hörmüz boğazı və Süveyş kanalını bağlamaqla Əl-Əqsa üçbucağı adlandırdıqları planı həyata keçirməyi düşünür. Bu, həmçinin, Qətər, BƏƏ və Səudiyyə Ərəbistanından İsrailə neft və qaz nəqlinin dayandırılmasına səbəb olacaq.

Sadalananlardan göründüyü kimi, piştaxta altında ABŞ-la əlbir olan İran Çinin tranzit daşımalarına xələl gətirmək üçün Vaşqintondan aldığı gizli direktivi yerinə yetirmək üçün Pakistana zərbə endirsə də, Pekinin qorxusundan tez "özünə gəldi". Demək, belə anlaşılır ki, Pakistana zərbə elə Çinin iqtisadi maraqlarına zər

İran və Pakistan arasındakı münaqişənin pərdəarxası

İki ölkə arasındakı müharibəni hansı güclər önlədi və bu savaşın alovlanmasında kimlər maraqlı idi...

növbəti beş il ərzində limandan sahile avtomobil yolunun, dəmir yolu xəttinin, dalğacıranların və digər doqquz layihənin tikintisinə sərf olunaçaq. Liman infrastrukturunun tikintisini Çinin "China Overseas Port Holding" və "Zhuhai Port Holding" şirkətləri birgə həyata keçirəcək.

Ərəbistan dənizinin sahilində yerləşən Qvadar Pakistanın yeganə dərin sulu dəniz limanıdır və dünya neft ticarəti üçün strateji əhəmiyyət kəsb edən, Oman və Oman körfəzini birləşdirən Fras körfəzinin Hörmüz boğazına bir növ "qapı" kimi xidmət edir.

Qvadar həm də Çinin Sincan-Uyğur Muxtar Bölgəsindən başlayan "Çin-Pakistan İqtisadi Dəhlizi"-nin cənub ucudur. Ümumi dəyəri 46 milyard dollar olan bu irimiqyaslı layihə Çini Mərkəzi Asiyanın enerji ilə zəngin ölkələri ilə birləşdirəcək və Çinin idxal etdiyi neftin 80%-dən çoxunun keçdiyi Malakka boğazına alternativ olacaq.

Çin Pakistan hökuməti ilə birlikdə Çinin qərbindəki Kaşqar logistika mərkəzi ilə Pakistanın üç əsas lıma-

nı arasında Pakistanın şimalında Orta Asiya ölkələri üçün dənizə çıxış açacaq iqtisadi dəhliz tikintisi layihəsini həyata keçirir. Pakistanın ümumi konteyner dövriyyəsi hazırda təxminən 3,6 milyon TEU (1 TEU = 21,6 ton) təşkil edir və növbəti 5-10 ildə 10 milyon TEU-ya yüksələcək.

Kəraçi limanında iki konteyner terminalı fəaliyyət göstərir - "Hutchison Port Holdings" tərəfindən idarə olunan "Kəraçi İntenational" və "International Services Container Terminals" tərəfindən idarə olunan "Pakistan Intenational". "Hutchison" tərəfindən idarə olunan üçüncü terminal bu il fəaliyyətə başlayacaq və Pakistanın ən böyük limanının ümumi tutumunu ildə demək olar ki, 3 milyon TEU-ya çatdıracaq. Çin "Qvadar limanı" layihəsini özünün "COPHC" şirkətinin rəhbərliyi altında həyata keçirir. Liman Fars körfəzi regionundan neft üçün qısa marşrut təmin etmək məqsədilə Çin sərmayəsi ilə tikilib.

Limanın digər xüsusiyyəti konteynerlərin daşınmasıdır. 2013-cü ildə 500 min TEU gücündə "Gwa-

Bu günlərdə İranın qəzəbinə tuş gələn daha bir ölkə Pakistan oldu. Dünya İranın savaş ritorikasının hədəfinin İsrail olacağını gözləyirdi. Amma bu dəfə nişangahda Pakistan vardı...

dar International Terminal" konteyner terminalının tikintisi başa çatdırılmışdır. 2015-ci ilin may ayında terminal "COSCO" gəmisinə gələn ilk konteynerləri qəbul etmişdi.

2015-ci ildə Qvadar limanının gücü ildə təxminən 5,5 milyon ton idi. Limanda həm də azad ticarət zonası layihəsi həyata keçirildiyindən bunun xeyli artacağı gözlənilirdi. 2016-cı ilin sonunadək Qvadar və Kəraçi limanları ilə Pakistanın Lahor şəhəri yaxınlığındakı sənaye rayonu arasında konteynerlərin çatdırılması üçün dəmir yolu konteyner xidmətinin işə salınması planlaşdırılırdı.

Məsələ bura qədər qismən aydınlaşdı. İndi sualı fərqli formada qoymaq olar? Niyə İran Pakistanın raket hücumunu uddu və dərhal barışmağa razı oldu?

Çünki Pekindən gələn "nərə" sənsindən sonra dərhal Vatikanın İranın əliylə müsəlmanlara qarşı iddialı terror layihəsini reallığa qaytardı. Çindən gələn ilk konteyner gəmisi İranın əsas Çabahar limanına yanaşdı və bu, Çin və bu cənub-şərq İran limanı arasında ilk birbaşa gəmiçilik xəttinin yaradılmasını təmsil edirdi.

"Çahbehər Azad Zona Təşkilatı"-nın icraçı direktoru Əmir Moqaddam bildirib ki, Çin gəmilərini daha əvvəl limanın yerləşdiyi cənubdakı Hormozqan əyalətinin mərkəzi Bəndər Abbas liman şəhərində boşaldıblar. Daha sonra mallar kiçik gəmilərlə Çabahara daşınıb. Bu li-

manlar arasında sahil xətti boyunca məsafə təxminən 550 km-dir.

"Çin və Çabahar arasında birbaşa daşıma xətti yükün 10 gün əvvəl çatdırılmasına imkan verir və yükləmə-boşaltma xərcləri bir konteynerə görə 400 dollar azalır", - deyərək rəsmi vurğulayıb. O qeyd edib ki, bu gəmiçilik xəttinin yaradılması Çabahar limanı vasitəsilə tranzitin inkişafında böyük rol oynayır. Konteyner qatarı daha sonra İran ərazisindən keçməklə Çinin Siyamen limanından Sergeli stansiyasına doğru hərəkət edir. Məişət texnikası ilə yüklənmiş konteynerlər dəniz yolu ilə Çindən Bəndər Abbas limanına daşınaraq Türkmənistan üzərindən Özbəkistana daxil olur və oradan İranın Bəndər Abbas limanındakı dəmir yolu platformalarına yüklənir.

"Şimal-Cənub" Beynəlxalq Transport Dəhlizi və İranın Çabahar limanı Avrasiya iqtisadi əməkdaşlığını gücləndirə bilər. Rusiya, İran, Qazaxıstan, Özbəkistan, Ermənistan, Polşa, İsveç, İngiltərə, Hindistan və Qırğızıstandan olan tanınmış alimlər Mərkəzi Asiya, MDB və Rusiyanın dənizə çıxışı olmayan ölkələri üçün "Şimal-Cənub Beynəlxalq Transport Dəhlizi" ilə Çabahar limanının əhəmiyyətini və üstünlüklərini vurğulayan məruzələrlə çıxış ediblər.

Yeri gəlmişkən, hüsirlərin Qırmızı dənizdə ABŞ-a təatrlaşdırılmış hücumları və ABŞ-ın da guya ki,

bə deməkdir. Bunu isə İrandan ABŞ istəyə bilər. Pekinin "özünə gəl" komandasından sonra isə İran təcili "səhvini başa düşüb" və geri çəkilib.

Yeri gəlmişkən, daha bir nüansa diqqət edək. Çin Cənubi Amerika ticarət magistrallını "İpek Yolu" meqa limanı ilə genişləndirir. Belə ki, bu ilin sonunda fəaliyyətə başlayacaq Perunun Çankay şəhərində 3,5 milyard dollar dəyərində olan dərin su limanı Çinə təbii resurslarla zəngin bölgəyə birbaşa keçid təmin edəcək.

Nəzarət paketi Çin dövlətinə aid "Cosco Shipping" şirkətinə məxsus olan liman Cənubi Amerikada Çinin nəzarətində olan ilk liman olacaq. O birbaşa Asiyaya gedə biləcək ən böyük yük gəmilərini qəbul edə biləcək və bəzi ixracatçılar üçün səyahət müddətini iki həftə azaldır.

Pekin və Lima ümid edir ki, Çankay həm And ölkəsindən mis ixracı, həm də hazırda Panama kanalından keçən və ya Çinə buxarlanmadan əvvəl Atlantik okeanının ətəkləri ilə keçən Braziliyanın qərbindəki soya üçün regional mərkəzə çevriləcək. Beləliklə, Çinin on illik "Kəmərlər və Yol" proqramının bir halqası olan yeni liman Pekinin Latın Amerikasında artan təsirinə qarşı durmağa çalışan ABŞ və Avropanın üzleşdiyi problemi təcassüm etdirir.

Ülviyyə ŞÜKÜROVA

Eldəniz QULİYEV

QANLI QÜRUR GÜNÜ...

O müthiş gecə kimse: "Şükür, güllə məndən yan keçidi..." demədi. Hamı gördü, anladı, duydu və şahid oldu ki, məndən, səndən, ondan yan keçən güllə... BİZƏ deyir, XALQA deyir!..

...Yanvarın 22-də bir qrup əli avtomatlı sovet əsgəri "Azərbaycanfilm" kinostudiyasına hücum çəkdi... Bir sırtıq rus polkovniki (güman ki, bizim gizli şəkildə "20 Yanvar" kaseti hazırlayıb dünyaya çatdırmaq cəhdlərimizdən xəbərdar idilər) Ramiz Fətəliyevin kabinetində əl-qol ata-ata, amirane tonla danışmağa başladı:

- Siz vəhşisiniz, siz burada erməniləri qırırsınız, siz sovet qanunlarına tabe olursunuz... və.s. və. i.a.

Ramiz müəllim məntiqə, təkzibolunmaz faktlarla və tarixi paralellər gətirərək (amma olduqca sərt şəkildə), ən əsası qorxub-çəkinmədən, həmin polkovniki itin g...nə soxub çıxartdı.

Az sonra polkovnik başının dəstəsiylə, quyruğunu qısıb, az qala qaça-qaça studiyanı tərk etdi...

Bunlar mənim gözümdə önündə, şəxsən özümün iştirakımla baş verib. İnanın, əsgərlər birçə himnə bənd idilər ki, bizi güllələsinlər... Hətta onlardan biri (ağzından kəskin "samoqon" iyi gəlirdi) avtomatının lüləsini sinəmə dirəyib düz gözümdən içinə baxa-baxa irişirdi...

Amma bütün bunlar iki gün sonra olacaqdı...
ÖLÜMÜN İÇİNDƏ...

20 yanvar faciəsi ilə bağlı kinomuzun yaradıcı heyətinin və kinodramaturq Ramiz Fətəliyevin fədakarlığını unutmamalıyıq. O insanlar olmasaydı, bəlkə bu gün həmin qanlı gecənin kino-video görüntülərinin əksəriyyəti də olmazdı...

O vaxt Ramiz Fətəliyev "Azərbaycanfilm" kinostudiyasının direktoru idi. 19 yanvarda, hələ ilk güllə atılmamışdan qabaq, studiyanın əli kamera və qələm tutan bütün yaradıcı heyətini səfərbər elədi - kino-operatorlarını, rejissorları, fotoqrafları, redaktorları və s. Hamını vətəni müdafiə etməyə hazır dayanmış əliyalın insanların toplaşdığı "barikadalar" göndərdi. Əlbəttə, bu iş kö-nüllülük prinsipiylə edilirdi. Və o vaxt bir nəfər də olsun: "Yox, mən getmirəm" demədi.

Vəhşiləşmiş rus-sovet əsgərlərinin aman bil-məyən tankları, BTR-ləri və işıq, eləcə də ölüm saçan güllələri real vaxt rejimində tarixin yaddaşına köçürüldü.

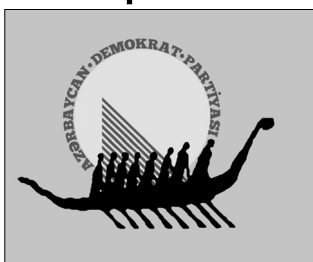
Çəkilişlər səhərə qədər davam etdi. 22-23-24 yanvarda isə biz, çox çətinliklə də olsa, tələm-tələsik montaj etdiyimiz video-kasetləri müxtəlif səfirliklərə, Beynəlxalq təşkilatlara, ölkələrə ötürə bildik...

O müthiş günlər biz hamımız ölümlə üzbəsurət, ölümün gözüne baxa-baxa və elə ölümün içində işlədik!..

Allah-Təala bütün şəhidlərimizi rəhmətinə qərq eləsin! Nur içində uyusunlar! Amin!

ADP vasitəçilərsiz sülh anlaşması təklif edir

"Azərbaycan-Ermənistan arasında sülh müqaviləsi vasitəçi olmadan imzalanmalıdır"

Dünən ADP İdarə Heyətinin növbəti toplantısı keçirilib. Partiyanın mətbuat xidmətindən "Hürriyyət"ə verilən məlumata əsasən, toplantı iştirakçıları ilk növbədə Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsi ilə bağlı aparılan son müzakirələrə bir daha diqqət çəkib. Müzakirələrdə qeyd edilib ki, Azərbaycan-Ermənistan arasında imzalanacaq sülh müqaviləsi hər hansı bir vasitəçinin iştirakı olmadan həyata keçirilməlidir, sülh müqaviləsinin imzalanması üçün hər hansı bir ilkin şərt qoyulmamalıdır və iki dövlət arasında mübahisəli məsələlər isə beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində həll olunmalıdır.

İdarə Heyəti həmçinin son zamanlar Ermənistanın Qərbi inteqrasiya istiqamətində yürütdüyü siyasətin Azərbaycanla qarşı olması ilə bağlı aparılan təbliğata da münasibətini bildirib. Ermənistanın suveren dövlət kimi müstəqil xarici siyasət apara bilmək hüququ nəzərə alınaraq bu təbliğatın əsas-sız olduğu vurğulanıb.

İdarə Heyəti ötən həftə Rusiya XİN rəhbəri Lavrovun Zəngəzur dəhlizinin 10 noyabr 2020-ci il tarixdə imzalanmış üçtərəfli bəyannamə əsasında açılmasının mümkünliyi ilə bağlı verdiyi bəyanat ətrafında müzakirə aparıb. Müzakirələrdə qeyd edilib ki, bundan əvvəl Rusiya rəsmi dairələri tərəfindən Ermənistanın birtərəfli qaydada üçtərəfli bəyannamədən çıxdığı barədə verilən açıqlamalara rəğmən Zəngəzur dəhlizinin artıq üçtərəfli bəyannamə əsasında açılmasının hüquqi qüvvəsi yoxdur. Eyni zamanda qeyd edilib ki, Ermənistanın müstəqil dövlət kimi öz ərazisin-

də suveren hüquqlarından istifadə edə bilər. Müzakirələrin nəticəsi olaraq Zəngəzur dəhlizinin təhlükəsizliyinin təmin olunmasının Azərbaycanla Ermənistanın ortaq şəkildə həyata keçirməsinin ən optimal variant olduğu bildirilib. Eyni zamanda Zəngəzurun Azərbaycanın tarixi torpağı olduğu nəzərə alınaraq Ermənistan baş naziri N.Paşinyanın İran vasitəsilə Naxçıvana gedən yolun Zəngəzur ərazisindən keçəcək yolla eyniləşdirilməsini də yanlış hesab edib.

nistanın Azərbaycana qarşı beynəlxalq hüquq müstəvisində qaldırdığı iddialarda isə effektiv müdafiə hüququnu təmin etməyə çağırıb.

İdarə Heyəti ötən həftə Fransa Senatında Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə qarşı növbəti qərəzli qətnamə layihəsinin müzakirəyə çıxarılmasına da münasibət bildirib. Müzakirələr zamanı Fransa Senatının Azərbaycanı Dağlıq Qarabağa "hərbi hücumda" və Ermənistanı hansısa "təcavüz" cəhəndə ittiham et-

İdarə Heyəti İsrail-Fələstin arasında davam edən müharibəyə bir daha diqqət çəkib. Müzakirələr zamanı İsrail hökumətinin Fələstin dövlətinin yaradılmasına qarşı olması faktına BMT-nin, ABŞ və İngiltərənin qarşı olmasını təqdir edib. Bölgədə davamlı sülhə və təhlükəsizliyə nail olunması üçün Fələstin dövlətinin yaradılması ilə bağlı dünya dövlətlərini təcili tədbirlər görməyə çağırıb.

İdarə Heyəti işğaldan azad edilmiş və yaşayış im-

İdarə Heyəti ötən həftə Ermənistanın ədliyyə naziri Qriqor Minasyanın İrəvanın ratifikasiya etdiyi Roma Statutu vasitəsilə Beynəlxalq Cinayətlər Məhkəməsinə Azərbaycana qarşı "hərbi cinayətlərin araşdırılması" ilə bağlı şikayət edəcəkləri haqda açıqlaması ətrafında fikir mübadiləsi aparıb. Müzakirələrdə 30 il ərzində Azərbaycan torpaqlarını işğalda saxlayan, həmin ərazilərdə Azərbaycanın tarixi irsinə və ekologiyasına qarşı cinayətlər törətmiş İrəvan hökumətinin bu addımı absurd adlandırılıb və bu hadisəni bölgədə davamlı sülhə və təhlükəsizliyə nail olunması naminə Azərbaycan-Ermənistan arasında aparılan sülh danışıqlarına zərbə kimi dəyərləndirilib. Eyni zamanda Azərbaycan hakimiyyət orqanlarını Ermənistanın Azərbaycana qarşı törətdiyi bütün hərbi və ekoloji cinayətlərlə bağlı beynəlxalq məhkəmələr qarşısında iddialar qaldırmağa və Ermə-

məsi kəskin şəkildə tənqid edilib. Bu hadisənin Fransanın ermənipərəst mövqeyindən qaynaqlandığı və beynəlxalq hüquq normalarına zidd olduğu vurğulanıb. Eyni zamanda Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində həyata keçirdiyi lokal xarakterli antiteror əməliyyatlarının dövlətimizin suveren hüququ olduğu və həmin əməliyyatlar zamanı beynəlxalq hüquq normalarının heç bir tələbinə pozulmadığı qeyd edilib.

İdarə Heyəti son günlər Pakistan-İran münasibətlərinin gərginləşməsi ilə bağlı da müzakirələr aparıb. Müzakirələrdə qeyd edilib ki, bu iki müsəlman dövlət arasında yaranmış son gərginlikləri danışıqlar yolu ilə həll etməli və mübahisəli məsələlərdə hərbi gücdən istifadədən çəkinməlidirlər. Eyni zamanda vurğulanıb ki, hər iki dövlətlə Azərbaycanın ciddi əlaqələri olduğu nəzərə alınaraq bu gərginliyin Azərbaycanın, o cümlədən bölgənin maraqlarına ziddir.

kanlarının olduğu şəhər və qəsəbələrdə məskunlaşma işinin ləng getməsinə tənqid edib və bu işin sürətli şəkildə aparılmasının vacibliyini bildirib.

İdarə Heyəti həmçinin son zamanlar Bakı və ətrafda insan tələfatı ilə nəticələnən yanğın hadisələrindən narahatçılığını ifadə edib, bu qəzalar zamanı dünyasını dəyişən vətəndaşların ailələrinə başsağlığı verib. Eyni zamanda, bu tipli bədbəxt hadisələrin qarşısının alınması məqsədilə profilaktik tədbirlərin görülməsinin və Fövqəladə Hallar Nazirliyinin öz fəaliyyətinə yenidən baxmasının zəruriliyi qeyd edilib.

Toplantıda son zamanlar ölkədə "qızılca" xəstəliyi ilə bağlı uşaqlar arasında qeydə alınan ölüm hallarından da narahatçılıq ifadə edilib və İdarə Heyəti epidemioloji vəziyyətlə bağlı müvafiq dövlət orqanlarını təcili tədbirlər görməyə çağırıb.

Hazırladı: KƏNAN

Görəsən Sumatra cəzirəsində, ya da Paraqvayda bu “tolerant” sözünü bizim başa düşdüyümüz kimi anlayırlarmı? Maraqlıdır ki, əvvəllər belə söz heç yada da düşmürdü. Özümə arxayın olmayıb beş-on basavad zata üz tutdum ki, “tolerant”ın nəməinə olduğunu mən fəqirə şərh etsinlər. Şərlər də budur: tolerant, yəni laqeyd, biganə, arsız, heç nəyə məhəl qoymayan, düşmənin bütün həyasız çıxışlarına soyuqqanlıqla yanaşan və s. Amma təcrübədən bilirik ki, tolerantlıq məsələsi məkrli fitnəkarların əllərində qorxunc silahdır. Hakimiyyətin yuxarı eşalonuna çıxıb bilmiş xain tolerantlıq bəhanəsi ilə xarici təxribatçı qüvvələrin ölkə daxilində pozuculuq fəaliyyəti üçün imkan yaradır.

Ulu Öndərin ağır xəstə olduğu vaxtları xatırlayın, səlib dünyası bütün cəbhə boyu hücumu keçmiş, fəxrli iddiasına düşənlər qol-qanad açmışdılar. Qonşu ölkələrdən it kimi qovulmuş elə bir sekta, missioner bandası qalmadı ki, burada asanlıqla qeydiyyatdan keçib fəaliyyətə başlamasın. İş o yerə çatdı ki, uzaq Norveçdən gələn din dəllalları da Bakıya soxula bildilər. Ən çox azğınlaşan “Yəhova şahidləri” adlanan banda idi. Onun nələr etməsindən dəfələrlə yazdım, xeyri olmadı.

Amma mən yaxşı bilirdim ki, bir tərəfdən əxlaqsızların əlinə keçmiş şou-biznes, bir tərəfdən də sayı-hesabı bilinməyən sektalar, qurumlar ölkənin mənəvi mühitini hara aparır. Çətin əsnada xalqın mənəvi kömək umacağı deyərler də gözəndə salınırdı. Azərbaycan dünyada yeganə məmləkət idi ki, burada xalqın qanını sel kimi axıtmış qatı düşmənlərə heykəllər qoyulur, adları “əbədləşdirilirdi”. Bütün Bakının üzərində uçan Kirovun heykəli nəyə desəniz deyərdi. Leninqradda işləyərkən məşuqəsinin əri tərəfindən öldürülən Kirov neçə il ərzində Azərbaycanın yeraltı, yerüstü sərvətlərinin vəhşicəsinə tarac edilib Rusiyaya daşınmasına nəzarət edirdi. 1918-ci ilin qətləminə ölüm-zülmə xilas olmuş imkanlı müsəlmanların evlərində gözə gəlirli nə vardisa hər şey müsadirə edilirdi. Bu soyğunçuluq barədə bizim satqınlar bir kəlmə də yazmayıblar.

...Müstəqillik qazanan ölkəmiz XI ordudan min qat təhlükəli düş-

veribse, ona nə deyim.

Əziz oxucum, özünü heykəltəraş hesab edən bu subyektin sözlərinə bir də fikir verin: “Bu heykəli düzəltmək üçün bir-iki kitaba baxmışam!” Sənətkar tanıyıram ki, tarixi hadisə, ya da şəxsiyyətlə bağlı bir əsər üzərində işləməyə başlayarkən özünü oda-közə vurub, onlarla məxəzə, mənbəyə əl atıb, neçə-neçə foliantı vərəqləyib, tədqiqatçılarla məsləhətləşib. Burada isə Xətai kimi dühadan söhbət gedir, adı əyalət heykəltəraşı bir-iki kitaba baxmağından danışır. Yüz faiz əminəm ki, “heykəltəraş” heç bu kitabları da oxumayıb. Oxuyubsa da heç nə başa düşməyib. Bilirsiniz niyə? Bizim sənətkarların əksəriyyəti Rusiya şəhərlərində təhsil alıb, çoxu da rus dillidir, öz doğma millətlərinin tarixi, ədəbiyyatı barədə çox bəsit, səthi məlumata malikdirlər. Son illər bir çox yerdə Heydər Əliyevə heykəllər qoyulub. Qorxmadan, çəkinmədən deyirəm, gördükləri-

Azərbaycanda ziyankar şəbəkə hələ də öz işindədir

Dünyada yeganə məmləkət idi ki, burada xalqın qanını sel kimi axıtmış qatı düşmənlərə heykəllər qoyulur, adları “əbədləşdirilirdi”...

Firuz HAŞIMOV

mənlə üzbəüz qaldı. Bilirəm ki, ölkənin ideoloji sahəsinin təhlükəsizliyinə cavabdeh ağalar ən yüksək səviyyədə “dobro” almasaydılar daxilə bu qədər düşmənin qüvvələri buraxmazdılar.

...“Yəhova şahidləri” bizim Xətai rayonundakı kimi heç yerdə belə qol-qanad açmamışdılar. Ramiz Mehdiyevin sevimli kadri Ramiz Məmmədovun on iki il ərzində “nəci” fəaliyyəti nəticəsində bu mənfur banda rayonda istədiyini elədi. Aldanmış gənc qızlar, analar (özü də uşaqları ilə) o gün yox idi ki, bu sektanın yığıncaqlarına dəstə-dəstə getməyeydilər. Rusun, erməninin qapılarından it kimi qovulan “şahidlər” Xətai rayonunda eys-ışrət qurdular. Rayonun icra hakimişən bu işlərə baxan bir bivec məmurundan bəzi məsələləri soruşanda, cavabı bu oldu: - Nəzarət edirik! Hansı nəzarətdən söhbət gedə bilər ki, vaxt-bivaxt sektanın - fəalları az qala evlərə soxulurdular, hər yerdə adamları çənələrinin altına salırdılar, qırsaqqız olub əl çəkmirdilər.

Yazdıq, dəfələrlə sübut etdik ki, bizim vəziyyətdə ölkə daxilində hər cür sektaya, missioner lotulara imkan vermək cinayətdir. Xətai rayonunun ağası Razim cənabları istəsəydi bu “şahidləri” hər yerdən qovub çıxara bilərdi, buna haqqı da vardı. Amma görünür ki, R. Mehdiyev cənabları “veto” qərarını verib.

Aylar keçdi, “fövqəladə” xidmətlərinə görə Razim ağanı lap yuxarı apardılar, yəni, on iki il Xətai rayonunu abıra salmışan, indi bir az dincəl, kefə bax. Ramiz Mehdiyevlə məsələ məlumdur, or-

den-medallarını alıb, erməni qohum-əqrəbasına gün ağlayıb, illər ərzində qurduğu şəbəkə də salamatdır. Bu şəbəkənin gücünə mən bələdəm, artıq-əksik edən başına elə oyun açırlar ki, anadan əmdiyi süd burnundan gəlir. Şikayət filan isə boş şeydir. İstəyirsən öz

Aylar keçdi, “fövqəladə” xidmətlərinə görə Razim ağanı lap yuxarı apardılar, yəni, on iki il Xətai rayonunu abıra salmışan, indi bir az dincəl, kefə bax. Ramiz Mehdiyevlə məsələ məlumdur, orden-medallarını alıb, erməni qohum-əqrəbasına gün ağlayıb, illər ərzində qurduğu şəbəkə də salamatdır. Bu şəbəkənin gücünə mən bələdəm, artıq-əksik edən başına elə oyun açırlar ki, anadan əmdiyi süd burnundan gəlir...

gününe mərsiyə söylə, istəyirsən bir daşın üzərinə çıxıb məxluqu ağladan alovlu nitq irad et, xeyri yoxdur. Öz təcrübəmdən bilərəm, şikayətlərin qarşısı alınır, dad-fəryadına əlac edəsi şəxslərə isə haqqında ən alçaq məlumatları verirlər. Yan, tökül!

...Onlarla düşmənin sekta, qrup qeydiyyatdan keçirilir, yəni, ən mənfus fəaliyyətləri üçün yol açılır, kimə gəldi fəxri ad verilir, klassik irs pulgir rejissorların əlləri ilə murdarlanıb, bütün türk-islam aləmində adları salavətlə yad edilən şəxslərin isimləri, şəkilləri araq, konyak şüşələrinin üzərinə çıxarılır (bu ən şərəfsiz əməl idi) - bütün bunlar həmin mənfus şəbəkəyə daxil olanların işləridir.

Mən vaxtilə deyəndə ki, ölkədə ziyalı yoxdur, mənə az qala daş-qalaq edəcəkdilər. Dəfələrlə yaz-

dım ki, ancaq əsl mərd ziyalıların olmadığı ölkədə tarixi şəxsiyyətləri hakim ideologiyanın tələblərinə uyğun istənilən qiyafəyə salıb, irslərinə də əl gəzdirirlər. Sənəti pul dağırcığına döndərmiş xalturaçılar üçün meydan açılır. Koroğlunun karikatura gününə salınmış heykə-

linə tamaşa edin! Bu xaltura yox, bu milləti, onun dastan qəhrəmanını həyasızcasına ələ salmaqdır.

“Pambuq bəyləri” hakimiyyətdə olan aylarda bir-iki xalturaçı ara qarışıqlıqdan istifadə edərək Neftçilər xəstəxanasının qarşısında bir axmaq, ruslar demişkən olduqca “bezdarmıy” bir fiquru qoyaraq “Bu Şah İsmayılın heykəlidir!” dedilər. Hər cəhətdən qüsurlu, naqis olan bu “heykəlin” müəllifini bir dəfə sorğu-suala tutanda qayıtdı ki, “Mən Şah İsmayılı şair kimi görmüşəm və bu heykəli düzəltmək üçün bir-iki kitaba baxmışam...” Mən daha dözə bilməyib mətbuat səhifələrində cavab verdim ki, bu heykəli düzəldənin də, həmin yere qoyulmasına razılıq verənlərin də ümumiyyətlə Azərbaycan tarixindən xəbərləri yoxdur. Bu xalturaçı, kim bunu qəbul edib ona pul

min heç birinə sənət əsəri deyə bilmərəm. Bu donuq statik fiqurlar tərtəmiz xaltura və pul tələsidirlər, nə Ulu Öndərin özünə, nə əməllərinə layiq deyillər. Qorxudan heç kim dillənir, əgər Müzəffər Prezident heykəlin qarşısına gül qoyubsa deməli, məsələ bitib. Halbuki ölkədə qeyrətli ziyalı olsaydı bir xalturaçı belə qələtləri eləməzdi.

Əsl qeyrətmənd ziyalının olması ucubətindən bir ovuc haramzadə özəl telekanalları ucuz “balaqana” döndərər. Bir tərəfdə əlləri qarbarlı namuslu insanlar gecəni gündüzə qataraq qurub yaradır, Prezidentin özü bir gün də bir yerdə durmur, bir tərəfdə də ancaq harın nuvorişlərin zövqünü oxşayan məzhəkələr telekanala çıxarılır, aparıcıların hərcayılığı da öz yerində.

Məmləkətdə bir salamat tikili qalmayıb metal nə varsa, çıxarılıb aparılıb, özü də Ermənistanı yox, birbaşa İrana. İndiyə kimi Anar ağaya bəyət gətirmiş ləşkərin içindən bir bəni-Adəmin səsi çıxmayıb. Vaxtilə bunların sələfləri alman faşistlərini söyməyi bacarırdılar, indiki biveclər şamı-şəhər üzərimizə çirkab atan Moskvanın bir telekanalına söz deməyə cürət eləmir. Bu konformist güruhu xoşuna gəlməyən, yaltaqlığı bacarmayanların axırına çıxmağı bilir.

Şəmkir rayonu, Çənlibel kəndində qeydiyyatda olan Abşeron rayonu, Xırdalan şəhəri, 28 məhəllə, ev 21 mənzil 45 ünvanında yaşayan və hazırda günahsız olaraq həbsdə olduğunu bildiren Tağıyev Sərxan Rəfael oğlu tərəfindən "Hürriyyət" in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Qəzetimiz vasitəsilə Prezident İlham Əliyevə, Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya, Prezidentin hüquq mühafizə orqanları ilə iş və hərbi məsələlər üzrə köməkçisi Fuad Ələsgərova, Məhkəmə Hüquq Şurasının sədri İnam Kərimova, Baş prokuror Kamran Əliyevə, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəisi Əli Nağıyevə, Ali Məhkəmənin sədri İnam Kərimova və Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin sədri İsmayıl Xəlilova müraciət edən şikayətçinin məktubunu olduğu kimi dərc edirik:

"Cənab Prezident!

Mənim illər öncədən Şəmkir rayonu sakini Mansurov Ramiz Tanırvədi oğlu ilə qarşılıqlı armatur alqı-satqısı ilə bağlı əlaqələrim olmuşdur. Həmçinin, təqribən 2011-ci ildən Seyidov Seydəmir Seyfulla oğlunu (Qeydiyyat ünvanı: Qobustan şəhəri, M.Ə.Sabir küçəsi, ev 53 ünvanında qeydiyyatda olan və Nərimanov rayonu S.Ələsgərov küçəsi, ev 5 ünvanında yaşayan) tanıyıram. Həmin tarixdən etibarən o, mənə və mənim tanıdığım digər şəxslərdən, o cümlədən Ramiz Mansurovdan armatur almış, aramızda bununla bağlı münasibətlər yaranmışdır. İlk vaxtlar aldığı armaturun pulunu tezliklə qaytarırdı. Bunun nəticəsində, zamanla ona inamım yaranmış və istədikcə ona nisbətən mal vermişəm.

2014-cü ildə Seyidov Seydəmir Seyfulla oğlu mənə və digər armatur satan şəxslərdən cəmi 380 000 manatlıq armatur almış, pulunu verməmişdir. İlk vaxtlar bildirmişdir ki, pulu qardaşı Seyidov Tofiq Seyidqulu oğlunun hüquq-mühafizə orqanlarında olan probleminə xərcləyib, tezliklə qaytaracaq.

Belə ki, qardaşı Seyidov Tofiq Seyidqulu oğlunun Qobustanda notarius işlədiyini, həmin zaman işdən çıxdığını, bununla bağlı problemləri olduğunu və pulu ora xərclədiyini bildirmişdi. Bundan sonra hər dəfə bir bəhanə ilə pulları qaytarmamışdır. Seyidov Seydəmir Seyfulla oğlunun Ziya adlı oğlu ilə əlaqə saxladığına, o da pulu əmisi Tofiqin mənimlədiyini bildirmişdir. Seyidov Tofiq Seyidqulu oğlu ilə görüşdükdə o da bildirmişdir ki, pulu tezliklə qaytaracaq.

Bir müddət sonra Seyidov Seydəmir Seyfulla oğlu mənə bildirmişdir ki, pulu qaytara bilmir, ancaq mənə və digər şəxslərə borclu olduğunu sübut etmək üçün borc müqaviləsi bağlaya bilər. Bundan sonra Seyidov Seydəmir Seyfulla oğlu ilə mənim aramda onun mənə 380 000 manat borcunun olması barədə borc müqaviləsi imzalanmışdır. Hansı ki, həmin məbləğin 182.000 manatı Ramiz Mansurovdan alınmış armatur məhsullarının dəyəri ilə bağlı idi. Qeyd edirəm ki, biz Seyidəmir ilə borc müqaviləsi bağladığımızı dedikdə, Ramiz Mansurov özünün gələ bilmədiyini və

Özü zərərçəkmiş olduğu halda, "torba tikib" həbsə atdılar...

Hazırda həbsxanada olan Sərxan Tağıyevdən ölkə rəhbərliyinə sensasion müraciət

onunla bağlı məbləği də müqavilədə göstərməyimizi xahiş etmişdi. Mən də bir tanış və eyni bölgədən olan şəxs kimi ona kömək etmək məqsədi ilə Ramiz Mansurova ödənilməli məbləğin də borc müqaviləsində göstərilməsinə razılıq vermişdim.

Cənab Prezident!

Seyidov Seydəmir Seyfulla oğlu 380 000 manat pulu qaytarmadığı üçün mən və Ramiz Mansurov birlikdə hüquq mühafizə orqanlarına, daha dəqiq desək, Nərimanov Rayon Polis İdarəsinin 16-cı Polis Bölməsinə şikayət etdik. Sonradan bu iş Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsinin müstəntiqi Nizami Əbilova verildi. Nizami Əbilov ilk vaxtlar mənə bildirdi ki, tezliklə pulları alıb qaytaracaq. Sonradan isə mənə anlamadığım üçün Seyidov Seydəmir Seyfulla oğluna qarşı hər hansı tələbimin olmaması barədə ərizə yazdımışdır. Bundan sonra müstəntiq Nizami Əbilov mənə hədələməyə başlamış, pulu ödəməyəcəyimi halda mənim həbs olunacağımı bildirmişdir.

Qeyd etmək istəyirəm ki, Ramiz Mansurov mənə tanışları vasitəsi ilə söz göndərmiş, pul verilməyəcəyi halda məni tutduracağını, polislə danışdığını, alınacaq pulun 30 faizini onlara söz verdiyi üçün mənə əl çəkməyəcəklərini bildirmişdi. Başa düşə bilmirdim ki, hüquq mühafizə orqanları mənim heç bir günahım olmadığı halda məni niyə incidirlər? Bu səbəbdən, müxtəlif instansiyalara şikayət ünvandım. Həmin şikayətlərdən sonra mənə olan hədələr səngidi, həmçinin iş Rəvəc adlı müstəntiqə verildi. Rəvəc də mənə tezliklə zərərin ödəniləcəyini, əks halda Seyidov Seydəmirin həbs olunacağını bildirdi. Bir müddət sonra Baş Şəhər Polis İdarəsində araşdırma dayandı və mənə işin nəticəsi ilə bağlı hər hansı cavab verilmədi. Sonradan bununla bağlı Daxili İşlər Nazirliyinin istintaq idarəsində araşdırma aparılıb və nəticədə mənim təqsirim olmadığı bir daha sübut olunmuşdur. 06 may 2021-ci il tarixdə cinayət işinin icraatı Nərimanov RPI-nin 15-nin baş müstəntiqi, polis mayoru Mehman Ələsgərova həvalə edildiyindən, cinayət işinin icraatı təzənlənmiş, icraata qəbul edilərək,

elə həmin gün "cinayəti törətmiş şəxs müəyyən olunmadığına görə" cinayət işinin icraatı dayandırılmışdır. 23 sentyabr 2021-ci il tarixdə baş müstəntiq Mehman Ələsgərov tərəfindən iş üzrə müəyyən istintaq hərəkətlərinin icrası ilə bağlı işin icraatı təzənlənmiş və icraata qəbul edilmişdir. 23 sentyabr 2021-ci il tarixdə baş müstəntiq Mehman Ələsgərov tərəfindən heç bir əsas olmadan, mənim guya Azərbaycan Respublikası CM-nin 178.3.2-ci maddəsində nəzərdə tutulan cinayəti törətməyimə əsaslı şübhələr olduğundan, şübhəli şəxs qismində tutulmuşam. 25 sentyabr 2021-ci il tarixdə baş müstəntiq Mehman Ələsgərov tərəfindən təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilmiş və mənə həmin maddə ilə ittiham elan edilmişdir.

Nərimanov rayon prokurorunun müavini Elgiz Qənizadə həbs-qətimkan tədbirinin seçilməsi barədə məhkəməyə təqdimat versə də, məhkəmə bunu təmin etməmişdir.

Mehman Ələsgərov həmişə qeyd etmişdir ki, Elgiz Qənizadə onun dostudur, ona görə də bütün istintaq hərəkətləri zamanı onu əvəz edirdi. Həmin dövrdə Mehman qardaşımla danışmışam deyib ki, 2000 (iki min) manat pul ver, Elgizlə bir yerdə bu məsələni həll edək, Seyidəmir barəsində cinayət işi başlayacaq, pulunuzu ala qaytaracaq. Qardaşım da 2000 (iki min) manat pulu borc taparaq aparıb verib. Amma Mehman deyib ki, mən səndən pulu götürə bilmərəm, Aybəniz adlı bir qadını Polis İdarəsinə çağır, pulu ona verməyini istəyib. Qardaşım pulu sayıb həmin qadına verdikdən sonra, hər ikisi Mehmanın otağına qalxıblar. Aybəniz xanım pulu Mehmana verib və bundan sonra Mehman bildirib ki, Elgiz onun yaxın dostudur, Binəqedi rayonunda bir yerdə işləyiblər və çox işlər görüblər, arxayın ol, qardaşın 1 saata qədər məhkəmədən azadlığa buraxılacaq.

Onu da qeyd edirəm ki, o, öncə 10 000 (on min) manat istəyirmiş. Qardaşım bildirib ki, nə onun günahı var, nə də bizim o qədər pulumuz. Sonradan 2000 (iki min) manata razılışıb. Daha sonra Mehman deyib ki, Elgizlə danışmışam, prokuror da sənə günahın olmadığını

bilir, işə xitam veriləcək.

Keyli get-gəldən sonra mən gördüm ki, bunun fikri başqadır. Mən ona irad tutdum ki, niyə belə edirsən, sən də bilirən ki, mənim günahım yoxdur. Əlavə etdim ki, bu barədə nazirliyə, Baş prokurora şikayət yazacağam. O isə cavabında bildirdi ki, "hara yazırsan yaz, mənim arxamda o boyda DTX, Elgizin arxasında isə keçmiş deputat, indiki hüquq müdafiəçisi atası Çingiz Qənizadə durur".

Nəhayət, qardaşım onun qanunsuz işləri ilə bacarmayacağımızı görüb, pulu Aybəniz xanıma müraciət edib. Aybəniz xanım isə öz növbəsində qardaşıma bildirib ki, Mehmana zəng çatdır, onun köməkçisi Cavadla danış, Mehman gələndə deyəcək. Sonra Aybəniz xanım zəng vurub ki, Mehman əlavə 3000 (üç min) manat pul istəyir ki, işə prokurorluqda xitam verilsin, Elgizlə danış. Qardaşım 3000 (üç min) manat pulu tapıb, aparıb Aybənizə verib və vədləşiblər ki, Mehmanın yanına gətirsinlər. Dedikləri kimi, şəhəri gün Mehmanın yanına gediblər. Həmin vaxt Aybəniz həmin pulu da Mehmana verib. Bundan sonra Mehman deyib ki, arxayın gedin. Təxminən 1 ilə yaxın vaxt keçəndən sonra Mehman mənə dedi ki, sabah vəkili ilə bir yerdə prokurorluğa get, Elgiz sizi gözləyir, işə xitam verəcək. Biz Elgizin yanına gətdik, o isə bildirdi ki, mən sizi çağırmaşam, gedin Mehmanın yanına. Biz də onun dediyi kimi, yəni Mehmanın yanına gəldik. Bu zaman əməliyyatçılar dedi ki, sizi aparırıq, haqqınızda sanksiya var. Təbii ki, mənim vəkili Anar Məmişov buna etiraz etdi və onlara bildirdi ki, məhkəməyə özüm aparacağam. Onu da qeyd edirəm ki, biz məhkəmədə olan saatdan sonra təqdimat verilib. Yəni də Nərimanov Rayon Məhkəməsi təqdimatı təmin etmədi.

Bundan sonra Elgizlə Mehman işi Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndərdilər. İş yalandan yazıblar ki, guya mən iki dəfə ağır xəstəlik keçirmişəm, iş ona görə uzanıb, amma məqsəd prokurorun məzuniyyətə getməsi idi. Mehmana bu barədə deyəndə bildirib ki, hara ürəyin istəyir get, mənim arxamda o boyda DTX durur. Nə yaxşı ki, qardaşım pulları

verəndə danışları yazdırıb.

Qeyd etmək istəyirəm ki, cinayət işini materiallarında 26 sentyabr 2021-ci il tarixli qərarla (cild 4 səhifə 47-48), 14 iyun 2022-ci il tarixdə, eyni zamanda 17 iyun 2022-ci il tarixli (cild 4 səhifə 186-187) qərarla 13 iyun 2022-ci il tarixdəki guya mənim xəstəliyimlə əlaqədar cinayət işinin ibtidai istintaqının AR CPM-nin 53.1.4-cü maddəsinə əsasən dayandırılması barədə qərarlar var. Lakin həmin qərarların mənə təqdim edilməsi və xəstəliklə bağlı hər hansı sənəd iş materiallarında mövcud deyil. Digər tərəfdən, qəribədir ki, iki dəfə həbs-qətimkan tədbirinin seçilməsi barədə təqdimat, eyni zamanda ittiham aktının təsdiqlənməsi həmin vaxt Qənizadə Elgiz Çingiz oğlu tərəfindən həyata keçirilmişdir.

Digər tərəfdən, ittiham aktında guya mənim tanışım Seyidov Seydəmir Seyfulla oğlu ilə "qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs" halında təmənnə niyyəti ilə özgənə əmlakını ələ keçirmək məqsədi ilə tanışım Mansurov Ramiz Tanırvədi oğlu və onun şərikli Ərəbov Sərdəddin Yaqub oğlunun etibarından sui-istifadə edərək, dələduzluq etmişim. Sübutların qiymətləndirilməsi barədə qərarda isə Seyidov Seydəmir Tofiq oğlunun təqsirinin sübutu yetirilməməsi qeyd olunub. Həmçinin, sonradan daha bir "zərərçəkmiş" şəxs Ərəbov Sərdəddin də işə cəlb olunmuşdur. Məhkəmədə hər iki "zərərçəkmiş" bir-birini təkliz edən ifadələr verdilər.

Həmin dələduz Seyidov Seydəmir Seyfulla oğlu mənə qarşı da 200.000 (iki yüz min) manat məbləğində dələduzluq edib. Yuxarıda qeyd etdiyim kimi borc müqaviləm və pulu alması barəsində səs yazısı var. Amma mənim bu sübutlarımla olmasına baxmayaraq heç maraqlanan da yoxdur. Ramiz mənə şər atır, nəyinə qarşılığında mənə cinayət işi açıqlar. Onu da qeyd edirəm ki, Bakı şəhərində Ramizin bütün məhkəmələrdə işi gedir. Bu adam insanlara şər atmaqdan bezmir. Ramizə sual verən yoxdur ki, bu pulları haradan almısın (bu 10 milyonları).

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə hakim Əhməd Quliyev də bu işə tanış olubsa, yəqin ki, mənim tam günahsız olduğumu, əksinə özümün zərərçəkmiş olduğumu yaxşı bilir. Lakin hakimim bizim vəsatətləri təmin etməməsi, ibtidai istintaqı aparmış müstəntiq Ələsgərov Mehman Ələkbər oğlu ilə ittiham aktını təsdiq etmiş Qənizadə Elgiz Çingiz oğlunu və digər şəxsləri şahid kimi çağıraraq dindirməməsi bizdə hakim qərəzli olması ilə bağlı müəyyən şübhələr yaradır.

Cənab Prezident!

Mən özümün pulumu qaytara bilmədiyim halda, əlimdə 380 000 manatlıq borc müqaviləsi olduğu halda hansı dələduzluq etmiş ola bilərəm? Sizdən xahiş edirəm ki, mənim şikayət ərizəmin hərtərəfli, tam və obyektiv araşdırılması ilə göstəriş verəsiniz".

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Mövzunu davam etdirəcəyik. Yazıda adları qeyd olunan şəxslərin və qurumların da mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Astara rayonu, Artupa kəndində anadan olan, 1962-ci il təvəllüdlü Allahverdiyev Bəhram Əhməd oğlu tərəfindən "Hürriyyət" in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. 30 ilə yaxındır ki, Bakı şəhərində "Azərişiq" ASC-nin Nəsimi rayonu istismar sahəsində hava xətt ustası işlədiyini bildiren şikayətçinin məktubunu olduğu kimi dərc edirik:

"Neftdən asılılığın aradan qaldırılması 2024-cü ilin əsas iqtisadi hədəflərindəndir"

Vüqar Bayramov: "Çay və tütün ixracatında daha kəskin azalma qeydə alınıb, belə ki, bu məhsulların ixracatında azalma 60 faiz üstündədir"

"Azərbaycanın qeyri-neft ixracatı 2023-cü ilin ilk 11 ayında əvvəlki ilin uyğun dövrü ilə müqayisədə 10.5 faiz artaraq 3.033 milyard dollara çatıb. Qeyri-enerji ixracatının 33.1 faizi Rusiyanın, 24.0 faizi Türkiyənin, 9.9 faizi Gürcüstanın, 5.1 faizi İsveçrənin, 3.0 faizi Qazaxıstanın, 2.5 faizi Türkmənistanın, 2.4 faizi Ukraynanın, 2.0 faizi Birləşmiş Ərəb Əmirliyinin payına düşüb". "Hürriyyət" in məlumatına görə, bunu İqtisadi və Sosial İnkişaf Mərkəzinin (CESD) sədri, millət vəkili Vüqar Bayramov qeyd edib.

Millət vəkili bildirib ki, bu dövrdə bir sıra qeyri-neft məhsullarının ixracatında artım qeydə alınıb: "Belə ki, meyvə ixracı 22,0 faiz, təzə tərəvəz - 4,2 faiz, meyvə və tərəvəz şirələri - 38,7 faiz, meyvə və tərəvəz konservləri - 23,0 faiz, təbii üzüm şərabları və üzüm suslosu - 13,7 faiz, marqarin, qida üçün yararlı digər qarışıqlar - 40,3 faiz, polipropilen - 73,6 faiz, polietilen - 32,6 faiz, sement klinləri - 17,6 faiz, pambıq ipiyi - 35,6 faiz, bentonit gili - 2,6 faiz artmışdır. Bütün bunlarla yanaşı, bəzi ixrac məhsullarımızda azalma qeydə alınıb. Həmin dövrdə kartof ixracı 9,0 faiz, şəkər - 30,5 faiz, bitki yağları - 28,7 faiz, çay - 62,2 faiz, tütün - 63,4 faiz, pambıq lifi - 9,1 faiz, emal olunmamış alüminium - 19,6 faiz, mineral gübrələr - 9,6 faiz, qara metallardan çubuqlar - 18,6 faiz, qara metallardan borular - 15,1 faiz, qara metallardan yarımfabrikatlar - 57,9 faiz azalmışdır. Göründüyü kimi, çay və tütün ixracatında daha kəskin azalma qeydə alınıb. Bu məhsulların ixracatında azalma 60 faiz üstündədir".

CESD sədri əlavə edib ki, qeyri-neft ixracatının artırılması və ixracatın strukturunun şaxələndirilməsi iqtisadi prioritetlər sırasındadır: "Bu baxımdan, iqtisadiyyatın diversifikasiyası, neftdən asılılığın aradan qaldırılması 2024-cü ilin də əsas iqtisadi hədəflərindəndir".

Vazeh BƏHRAMOĞLU

"Azərişiq" da korrupsiya faktları

30 ilə yaxın bu qurumda çalışan Bəhram Allahverdiyevdən açıqlamalar; "Azərişiq" ASC-nin talanması ilə bağlı bütün korrupsiya faktlarının sübut və dəlilləri məndə var"

"2012-ci ildə hava xəttində işləyərkən insult keçirdim. Həmin müddət ərzində "Azərişiq" ASC-nin Nəsimi rayonu istismar şöbəsinin rəisi vəzifəsində işləyən Surxay Ocaqov tərəfindən mənə heç bir maddi-mənəvi kömək olunmadı.

2019-cu ildə yenə iş vaxtı təcili yardım maşını ilə xəstəxanaya aparıldım. Həkimlər təcili olaraq ürək əməliyyatı olunmağımı məsləhət gördülər. Mən işə zəng edib, mühəndis Rəsulov Cəməddindən şöbə rəisi Surxay Ocaqovun göstərişi ilə gördüyüm işlərin müqabilində alacağım pulları ondan alıb, mənə gətirməsini xahiş etdim. Amma mənə heç bir cavab verilmədi.

1 ildən sonra işə qayıtdım. Həmin vaxt Surxay Ocaqovu işdən kənarlaşdırmışdılar. Bir müddət sonra yenidən "Azərişiq" ASC-nin Sabunçu rayonu, Maştağa qəsəbəsinə - İstismar şöbəsinə rəis vəzifəsinə təyin olundu. Həmin vaxt "Azərişiq" ASC-nin Nəsimi rayonunda region rəisi vəzifəsində işləyən Həbib müəllimə yaxınlaşdım və ondan cənab sədrin qəbuluna düşməyimə kömək et-

məsini xahiş etdim. O isə cavabında, "Bacarmaram, özüm Surxayla danışib həll edərəm", - dedi. Yenə də heç bir nəticə olmadı.

2020-ci ildən indiyədək dəfələrlə cənab sədrə ərizə ilə müraciət etdim, amma Surxay Ocaqovun əli ilə qıraqdan olunan müdaxilələrə görə, heç cür cənab sədrə görüşə bilmədim. Məcbur qalıb, cənab Prezident İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya teleqram vasitəsilə müraciət etdim ki, mənim şikayətlərimə baxılması üçün cənab sədr Vüqar Əhmədovla görüşməyimi köməklik göstərsin.

Sonradan sədrin köməkçisi Qədir İsmayilov və "Azərişiq" ASC-nin hüquqşünası Arif müəllim məni qəbul edib, şikayətimi dinlədilər. Görülən işləri və haqlı narazılığımı onlara bildirdəndən sonra, Qədir müəllim məndən 1 ay möhlət istədi, mütləq cavab verəcəyini dedi. Həmin vaxtdan 5 ay keçib, amma mənə heç bir cavab verilməyib.

Bu müddət ərzində dəfələrlə yazılı və şifahi müraciətlər etmişəm, amma qarşısı alınıb. Müraciətlərimin cavabsız qaldığını görüb, cənab Prezident İlham Əliyevə, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya, Baş Prokurorluğa və Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə İdarəsinə müraciətlər etdim. Yenə də "Azərişiq" ASC-yə ünvanlanmış bütün məktubların cənab sədrə çatmasının qarşısı alındı və heç bir cavab verilmədi.

Mənim məktublarımla, şikayətlərimin qarşısının alınması məqsədilə 15 ildir "Azərişiq" ASC-nin Nizami Rayon Enerji Təchizatı və Satışı İdarəsində çalışan, ali təhsilli energetik, nəzarətçi mühəndis oğlum Anar Allahverdiyevə təzyiqlər edilməyə başlandı. Dəfələrlə baş idarənin, eləcə də Nizami rayon ETSİ-nin rəisi Elşad Məmmədov tərəfindən qəbul edilib, "Ata-nə bu işdən əl çəkməsini bildir, yoxsa sənə də təsiri olacaq" deyilib və nəticə olaraq oğlum işdən kənarlaşdırıldı.

Elşad Məmmədov heç bir rəhbər işçi-

lərdən, rəis heyətindən bu işlə bağlı müdaxilə olmadığı üçün Surxay Ocaqovun xahişi ilə, yerli (Qazaxlı) olduğu üçün, oğluma təzyiqlər göstərmişdir. Baş verən bu özbaşınalıqlardan, Surxay Ocaqovun pul hesabına özünə tutduğu rəhbər işçilərdən cənab sədrin çox guman ki, xəbəri yoxdu. Bu səbəbdən də müraciətlərimin hansısa bir şəkildə ona gedib çatmasının qarşısı alınır.

Surxay Ocaqovun özbaşınalıqları, korrupsiya əməlləri bununla da bitmir. Nəsimi rayonu ETSİ-də şəbəkə rəisi işlədiyi dövrdə vəzifəsindən sui-istifadə edərək, yüksək kilovatlıq xətlər MTK-lara satılıb. Eləcə də "Azərişiq" ASC-nin balansında olan transformatorların yerləri dəyişdirilərək MTK-lara satılıb. Həmçinin, transformator montajları üçün nəzərdə tutulmuş ərazilər özəlləşdirilərək satılıb və yerində obyekt tikintiləri həyata keçirilib. Bir çox obyektlərin, eləcə də MTK-ların texniki şərtlərinə müdaxilələr edib saxtalaşdırılmışdır.

Hörmətli Sədr Vüqar Əhmədov! Sizin ölkə ərazisində gördüyünüz işlərə, Qarabağımızın işıqlanmasında əvəzsiz fəaliyyətinizə bu cür kölgə salınmasına icazə verməyəcəyinizə inanıram. Sadaladığım bütün bu qanunsuzluqların, yəni "Azərişiq" ASC-nin talanması ilə bağlı bütün korrupsiya faktlarının sübut və dəlilləri məndə var. Bir daha Sizə müraciət edirəm və mənim haqlı narazılığımı nəzərə alıb, qəbul etməyinizi xahiş edirəm. Bildirirəm ki, şikayətlərimin, məktublarımla qarşısı alındığı təqdirdə haqqımın bərpa olunması üçün mübarizəmdən əl çəkməyəcəm. Cənab Prezidentimizin, Birinci vitse-prezidentimizin ədalətli qərar çıxacağına güvənərək, müraciət və məktublarıma davam edəcəyəm".

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan şəxslərin və qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bugünlərdə Ədliyyə Nazirliyində çıxışı zamanı ölkəsinin yeni konstitusiyaya ehtiyacı olduğunu bildirib. Belə ki, "Ədliyyə naziri ilə görüş zamanı qeyd etdim ki, mənim, eləcə də bir sıra həmkarlarımların fikrincə, Ermənistan konstitusiyaya düzəlişlər yox, yeni konstitusiyaya lazımdır" deyən Paşinyanın fikrincə, Ermənistan üçün ən uyğun idarəçilik modeli parlament respublikasıdır. Lakin bununla yanaşı, o, məhkəmə-hüquq sferasında bəzi dəyişikliklərin zəruri olduğunu da qeyd edib.

Paşinyan hesab edir ki, Ermənistan xalq tərəfindən səsvermənin nəticələrinə əsaslanan konstitusiyaya malik olmalı və bu konstitusiyaya tam legitim olmaqla heç bir şübhə doğurmamalıdır. Baş nazir eyni zamanda, ölkəsinin təhlükəsizlik nöqtəyindən yeni geosiyasi və regional şəraitdə daha rəqəbatqabiliyyətli konstitusiyaya ehtiyacının olduğunu sözlərinə əlavə edib. Paşinyan yeni konstitusiyanın qəbul olunması ilə bağlı işlərə yaxın gələcəkdə başlamağın zəruri olduğunu da vurğulayıb.

Bu arada, onu da nəzərinizə çatdırmaq ki, Paşinyan "Mülki müqavilə" partiyasının idarə heyətinin iclasında danışılar prosesinin təfərrüatını təqdim edərkən, indi faktiki olaraq Ermənistanla Azərbaycan arasında birbaşa təmasların az-çox aktiv olduğunu bildirib: "Əsasən, iş üçün iş kanalları var - xüsusən də mənim ofisimlə Azərbaycan Prezidentinin Aparatı arasında. Bu kanallar vasitəsilə biz birgə bəyanat qəbul etdik və nəticədə əsir düşən 32 qardaşımız geri qayıtdı. Təbii ki, fəaliyyətin mövzusu sülh müqaviləsinin mətni üzərində işdir. Bizə göndərilir, biz işləyirik, onlara göndəririk. İndi əslində iş o yere çatıb ki, biz Azərbaycanla, Azərbaycanla da bizdən qarşılıqlı olaraq əlavə təminat istəyirik ki, bizim bir-birimizdən gizlədilmiş ərazi tələblərimiz və ambisiyalarımız yoxdur, çünki diplomatik mətnlərin özlərində həmişə fərqli istinadlar, kontekstlər və qeydlər var. Və biz təkliflərin sətirləri arasında Azərbaycanın ərazi tələblərinin bu gün olmasa da, gələcəkdə müəyyən təhlükələrini görürük. Düşünürəm ki, biz bu vəziyyətə davam edən bir iş kimi baxmalı-

masız məhz sülh prosesini pozmaq və yeni təxribatlara cəlb etmək məqsədi daşıyır".

"Paşinyan məhz bu konstitusiyanın revanşist və daşnaklar tərəfindən hazırlanmış mürtece qanun olduğunun fərqindədir"

Nikol Paşinyanın Ermənistanın yeni konstitusiyaya ehtiyacı olması ilə bağlı fikirlərinə gəlincə, Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini bildirib ki, həqiqətən də Ermənistan konstitusiyası bu ölkənin işğal siyasətini qanuniləşdirərək Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı ərazi iddiaları əks

hissəsi ona dəstəyini ifadə edəcək. Bu həmin ermənilərdir ki, İkinci Qarabağ müharibəsindəki ağır məğlubuyyətə rəğmən, yenə Nikol Paşinyana səs verdilər. Onlar yeni konstitusiyaya da "yox" deməyəcəklər".

Elxan Şahinoğlunun sözlərinə görə, Ermənistanın radikal müxalifəti baş nazir Nikol Paşinyanın üstünə düşüb ki, bəs o yeni konstitusiyanın qəbulu vacibliyini söyləməklə əsas qanunda Azərbaycana və Türkiyəyə ərazi iddiaları olan bəndləri çıxarmaq istəyir: "Ayrı necə olmalıydı ki? Məğlub durumda olan Ermənistan Azərbaycan və Türkiyə ilə sülh və əməkdaşlıq istəyirsə, konstitusiyasında məlum bəndləri çıxartmalıdır. Əks halda iki qonşusuyla dayanıqlı barışa ümid edə bilməz.

yətinin ünvanına səsləndirdiyi tənqidi fikirlərə gəlincə, "Atlas" Araşdırma Mərkəzinin rəhbəri bildirib ki, Paşinyan olmaqla Ermənistan rəsmiləri Lavrova cavab verməyə tələsmirlər: "Halbuki, Lavrov bir neçə gün əvvəl Moskvada keçirdiyi geniş mətbuat konfransında Ermənistan hakimiyyətini yıxıb sürmüşdü. Ermənistanın hakimiyyət təmsilçiləri Kremlin üzərinə çox getməyin təhlükələrini anlamağa başlayıblar, üstəgəl İrəvanın "bəyənmədiyi" Rusiya bugünlərdə Ermənistanı İran üzərindən özündə hücum xarakterli silahları da ehtiva edən hərbi texnika göndərüb. Rusiya Ukraynaya qarşı işğalçı müharibə fonunda itirdiyi hərbi texnikanın yerini doldurmağa ehtiyacı olduğu halda müttəfiqi Ermənistanı unut-

"Azərbaycanla sülh müqaviləsinin bağlanması mövcud Ermənistan konstitusiyasına ziddir"

"Paşinyanlar gəldi-gedərdi, Rusiya Ermənistanın simasında Cənubi Qafqazdakı tək forpostundan imtina edən deyil"

Yıq və bu suallara cavab verilənə qədər işə davam etməliyəm".

"Sülh müqaviləsinin bağlanması yeni problemlər ortaya çıxır"

Beləliklə, mövzu ilə bağlı mövqeyini "Hürriyyət"lə bölüşən Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini, politoloq Məhəmməd Əsədullazadənin sözlərinə görə, hələ də Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin bağlanması istiqamətində bir sıra problemlər qalmaqdadır. Məhz Ermənistan tərəfinin qeyri-konstruktiv mövqeyi nəticəsində sülh müqaviləsinin bağlanmasının uzandığını deyən politoloqun qənaətinə, Qərb və Rusiya artıq sülh müqaviləsinin bağlanması maraqlı görünür: "Ermənistan Zəngəzur yolunun maneəsiz giriş-çixışını təmin etmir. Əlavə şərtlərlə çıxış edərək Azərbaycanın bu yoldan istifadəsinə əngəlləyir. Ermənistan həmçinin, sülh müqaviləsinin bağlanmasında zamanətçi təklifini irəli sürürək iki ölkə arasında problemi beynəlxalq müstəviyə çıxarır. Bununla yanaşı, Ermənistan hücum silahları alır və Qərbin bir neçə paytaxtlarından təlimatlar alaraq müstəqil siyasət ortaya qoyur. Yaxın və Orta Şərqdə, Şərqi Avropada hərbi gərginlik inkişaf edir. Yeni silahlı münaqişələr ortaya çıxır. Beynəlxalq müstəvidə gərginləşən hərbi böhran fonunda Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin bağlanmasında yeni problemlər ortaya çıxır. Qərb və Rusiya artıq sülh müqaviləsinin bağlanmasında maraqlı görünür. Azərbaycana qarşı yeni təzyiqlərə əl atılır. Ermənistanın silahlandırıl-

olunub: "Yeni, Qarabağa dair iddialar Ermənistan konstitusiyasında təsbit olunub. Odur ki, Azərbaycanla sülh müqaviləsinin bağlanması mövcud Ermənistan konstitusiyasına ziddir. Nikol Paşinyan məhz bu konstitusiyanın revanşist və daşnaklar tərəfindən hazırlanmış mürtece qanun olduğunun fərqindədir. Bu səbəbdən də Ermənistanı hazırkı problemlərindən qurtarmaq, Azərbaycan və Türkiyə ilə normal münasibətlər qurması üçün bu ölkənin konstitusiyası dəyişdirilməlidir".

"İkinci Qarabağ müharibəsindəki ağır məğlubuyyətə rəğmən, Paşinyana səs verən ermənilər yeni konstitusiyaya da "yox" deməyəcəklər"

Nikol Paşinyanın parlamentdəki çıxışlarında ara-sıra mövcud konstitusiyaya barədə tənqidi fikirlər bildirdiyini deyən "Atlas" Araşdırma Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu isə qeyd edib ki, Ermənistanın baş naziri qonşu dövlətlərə ərazi iddiasını əks etdirən bəndlərin əsas qanunda varlığını reallığı əks etdirmədiyinə işarə edib: "Bu həqiqətdir, Ermənistan müstəqilliyini qazandıqda bu ölkədəki siyasi qüvvələr özge torpaqlara giz dikərək ərazi iddialarını əsas qanuna salmışdılar. O dövr bitdi. Paşinyan anlayır ki, konstitusiyaya dəyişikliyi etmədən Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətləri normalaşdırmaq çətin olacaq. Radikalın və "Qarabağ klani"nin müqavimətindən asılı olmayaraq Paşinyan yeni konstitusiyaya qəbul etmək istəyirsə, erməni cəmiyyətinin əksər

Məhəmməd Əsədullazadə:
"Ermənistanı hazırkı problemlərindən qurtarmaq, Azərbaycan və Türkiyə ilə normal münasibətlər qurması üçün bu ölkənin konstitusiyası dəyişdirilməlidir"

Radikalın xəstə məntiqinə görə, Ermənistan ərazi iddialarından əl çəkməli və əbədiyyətə qədər iki qonşusu ilə düşmən olmalıdır. Bununla radikal ermənilərə Cənubi Qafqazda əbədi nifaq və məhrumiyyət vəd edirlər. Fikrimcə, Nikol Paşinyana konstitusiyaya dəyişiklikləri yolunda kənardan dəstək vermək lazımdır. Məsələn üçün Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi qısa mətnə ibarət bəyanat yaza bilər və orada göstərir ki, Ermənistan konstitusiyasında ərazi iddialarını əks etdirən bəndlərin varlığı bölgədə sülh və əməkdaşlığa əngəldir, münasibətlərin normalaşması üçün həmin bəndlərin əsas qanundan çıxarılması bugünkü reallığın diqtə etdiyi şərtlərdən biridir. Bu bizim erməni cəmiyyətinə mesajımız olar ki, sülh istəyirsinizsə, yeni konstitusiyanın qəbulunda baş nazirinizə dəstək verin!"

"Lavrov Ermənistan hakimiyyətini yıxıb-sürüşə də, Paşinyan və digər rəsmilərə ona cavab verməyə tələsmirlər, çünki..."

Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrovun Ermənistan hakimiyyəti

Elxan Şahinoğlu:
"Ermənistan konstitusiyasını dəyişdirmədən Azərbaycan və Türkiyə ilə dayanıqlı barışa ümid edə bilməz"

mayıb. Buna baxmayaraq, Qərbdəki dairələr Ermənistanı Rusiyadan uzaqlaşdırmağın yollarını aramaqdan imtina etməyiblər. Qərb Ermənistanı NATO üzvü edə bilməyə də, Şimali Atlantika Blokunun müxtəlif proqramlarına daxil etməyə çalışırlar. Ermənistan 1994-cü ildən Azərbaycan kimi NATO-nun "Sülh Naminə Tərəfdaşlıq" proqramının üzvüdür. Əməkdaşlığın inkişafı bu proqram çərçivəsində də mümkündür. Bu arada, ABŞ-ın Ermənistandakı səfiri Kristina Kvin iqamətgahında çalışdığı ölkənin müdafiə naziri Suren Papikyanı şam yeməyinə dəvət edib. Aydın ki, söhbətdə Ermənistanın ABŞ-la hərbi əməkdaşlığın genişləndirilməsi imkanları müzakirə edilib. Suren Papikyan hərbi əməkdaşlığın genişləndirilməsi mövzusuunu İrəvanda səfərdə olan NATO baş katibinin Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Haver Kolominlə də müzakirə edib. Görüşlər çoxdur, ancaq Qərb ölkələri və NATO Ermənistanı təhlükəsizlik təminatı verməkdə acizdir, sadəcə rəsmi İrəvanın ünvanına "xoş sözlər", "biz sizinləyik" kimi eptitətlər səsləndirməklə kifayətlənirlər".

Politoloq onu da əlavə edib ki, Paşinyanlar gəldi-gedərdi, Rusiya Ermənistanın simasında Cənubi Qafqazdakı tək forpostundan imtina edən deyil.

Vazeh BƏHRAMOĞLU

Rusiya ilə Fransa arasında "soyuq müharibə" qızışır. Paris Ukrayna münaqişəsinə getdikcə daha çox cəlb olunur, Kiyevi silah və yüksək ixtisaslı peşəkar muzdlu döyüşçülərlə təmin edir. Maraqlısı budur ki, Paris son zamanlar bunu etiraf etməkdən çəkinmir. Bu, Fransanın Afrikadakı rəqabətə görə Rusiyaya qarşı bəslədiyi düşmənçiliklə izah olunur.

"Husilərin ticarət gəmilərinə hücumları dünyada yanacaq və ərzaq qiymətlərinə təsir edib"

Elxan Şahinoğlu: "Afrika ölkələrinin Çindən asılılıqları artıb və Pekin növbəti mərhələdə yatırımlarını qorumaq məqsədilə qitədə hərbi bazalar formalaşdırmağı planlaşdırıb"

"Husilərin Qırmızı dənizdə ticarət gəmilərinə davamlı hücumları dünyada yanacaq və ərzaq qiymətlərinə təsir edib. Husilərin hücumlarından ən çox əziyyət çəkən ölkələrdən biri də Çindir. "Reuters" agentliyinin məlumatına görə, Çin şirkətlərinə məxsus malların daşınma riskləri artıb. Çindən yük daşıyan gəmilərin Süveyş kanalından istifadəsi minimuma endirilib". "Hürriyyət" xəbər verir ki, bu fikirlər "Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğluna məxsusdur.

Çinin nəhəng daşıma şirkətlərindən olan "COSCO"-nun gəmilərinin İsrail limanlarına yaxınlaşmaq barədə təlimat verdiyini qeyd edən politoloqun sözlərinə görə, bu, Çinin "bir kəmə, bir yol" layihəsinin Yaxın Şərq qolunu təhlükə altına alır: "Pekin

Paris niyə Ukraynaya kömək edir?

Fransız-rus "soyuq müharibə"sinin küləkləri Kiyeve tərəf əsir...

Yanvarın 16-da axşam saatlarında Rusiya silahlı qüvvələri əsasən fransızlardan ibarət avropalı muzdlu döyüşçülərin olduğu Ukrayna hərbi qərargahına raket zərbəsi endirdi. Daha sonra rus mənbələri bildirdilər ki, zərbənin nişan-gahında fransız muzdluları hədəfə alınıb və zərbə ən azı 80 itki ilə nəticələnib, onlardan 60-ı, yaxud daha çoxu həlak olub. Rusiya dövlət mediası bildirib ki, bunlar orta səviyyəli ukraynalı əsgər üçün çox müəkkəb xüsusi silah sistemləri ilə işləyən yüksək təlim keçmiş peşəkar mütəxəssislərdir və onları əvəz edəcək yeni mütəxəssislər gələcə qədər Ukrayna arsenalındakı ən ölümcül və uzaq mənzilli silahlardan bəzilərinin sıradan çıxaracaqlar.

Bu bəyanatlar analitiklər arasında orta məxrəcə gəlmiş o fikri təsdiqləyir ki, Ukrayna Silahlı Qüvvələri neçə illik təlim tələb edən əhəmiyyətli miqdarda müəkkəb Qərb silahlarını tətbiq edərkən, bu avadanlıqla işləmək üçün Qərb dünyasının hər yerindən hərbi muzdlu orduların peşəkar hərbi mütəxəssislərindən mühüm kömək aldı. Əsas nümunə Amerikanın MIM-104 Patriot hava hücumundan müdafiə sistemidir. Belə inanırdılar ki, Ukrayna personalı onu

2024-cü ildən tez mənimsəyəcək, lakin qurğu 2023-cü ilin əvvəlində ölkədə fəaliyyətə başladı. Bunu ancaq xarici kadrların Ukrayna ordusundakı ilə izah etmək olar.

2022-ci ilin fevralında Rusiyanın tammiqyaslı xüsusi əməliyyatı başlayandan bəri xarici döyüşçülər mütəmadi olaraq Rusiya qüvvələrinin hədəfinə çevrilir. İlk belə hadisələrdən biri 2022-ci il martın 13-də 1000-ə yaxın əcnəbi döyüşçünün yerləşdiyi Polşa sərhədindən 15 kilometrən az məsafədə yerləşən Yavorov hərbi poliqonuna vurulan və 180-ə yaxın insanın ölümü ilə bitən zərərdir.

Digər bir misal 2023-cü il aprel sonlarında "İsgəndər-M" ballistik raketlərinin Gürcüstan legionunun əcnəbi qırıclarına endirdiyi zərbə idi ki, nəticədə 15 avtomobil məhv edildi, 60-a qədər insan həlak oldu, 20-dən çox insan isə ağır yaralandı.

Rusiya mənbələri bildirirlər ki, Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin sıralarında kadr çatışmazlığı pisləşdikcə, 2023-cü ilin sonundan həlak olan çoxsaylı ukraynalı mütəxəssislərin yerinə "xüsusi bacarıqlara malik yüksək ixtisaslı muzdlular" axını baş verib. Fransa uzun müd-

dət Qərbi Avropa dövlətləri arasında muzdlu döyüşçülərin aparıcı qaynağı olmuşdur. Belə ki, "soyuq müharibə"nin ilk illərindən fransız döyüşçüləri Qərb blokunun maraqlarını müdafiə edərək, xüsusilə Afrikada çoxsaylı münaqişələrdə mühüm rol oynayıblar.

Respublikaçılardan əlavə xərclərə qarşı çıxması səbəbindən Birləşmiş Ştatların Ukraynaya əlavə hərbi yardımı dayandırması və Almanıyanın Ukrayna Hərbi Hava Qüvvələrinə yeni qanadlı raketlərin verilməsini təsdiqləməkdən imtina etməsi ilə Fransanın münaqişədəki rolu getdikcə artır. Xüsusilə, Paris Kiyeve "Scalp" qanadlı raketlərinin tədarükünü genişləndirdi və gələn həftə çatdırılacaq "bir neçə yüz" bombanın təhvil verilməsinə açıqladı. Eyni zamanda, Fransa prezidenti Emanuel Makron bildirib ki, Paris Kiyeve rəsmi təhlükəsizlik zəmanəti verə bilər, çünki döyüş meydanında vəziyyət Qərbin maraqları üçün getdikcə daha az əlverişli görünür.

Rusiya həmçinin regiondakı keçmiş Fransa müstəmləkələrində bir sıra çevrilişlərdən sonra yeni hərbi hökumətləri dəstəkləyərək, Fransanın özünün ən mühüm xarici təsir dairəsində - Qərbi və Mərkəzi Afrikada təsirini sarsıtmaqda mühüm rol oynadı. Eyni zamanda, Moskva təkə iqtisadi əlaqələri genişləndirmir, həm də muzdlu döyüşçülərin iştirakı ilə hərbi dəstək verir, kadr hazırlayır və təhlükəsizliyi gücləndirir. Bu, Fransanın öz təsirini gücləndirməsini çətinləşdirdi və bölgədə fransızdilli hökumətlərin güc yolu ilə bərpasına mane oldu. Afrikadakı keçmiş müstəmləkələri ilə əlaqələri ölkənin iqtisadi sağlamlığı üçün kritik əhəmiyyət kəsb etdiyinə görə, Fransanın Ukraynadakı hərbi kampaniyanı dəstəkləməyə hədsiz hazırlığı bir sıra analitiklər tərəfindən strateji rəqabət nəticəsində Parisin Afrikada Moskva ilə xüsusilə düşmən münasibəti kontekstində şərh edilir.

Ülviyyə ŞÜKÜROVA

layihənin reallaşması məqsədilə İranla Səudiyyə Ərəbistanını barışdırmışdı. Ancaq Yaxın Şərqdəki hazırkı gərginlik və müharibələr Pekinin planlarına zərbə vurub. Çinin xarici işlər naziri Van Yi mövcud durumu dəyişmək məqsədilə Afrika ölkələrinə səfər edib. Van Yi Misirdə deyib ki, Çin dünyadakı münaqişə ocaqlarının söndürülməsində konstruktiv rol oynamaq istəyir. Ancaq bu hələ ki, alınmır. Misal üçün husilərin ticarət gəmilərinə hücumları Çinə mənfi təsir etsə də, Pekin İranın siyasi və hərbi dairələrinin husilərin gəmilərə hücumlardan çəkəndirməsi üçün heç nə etmir. Əksinə İranın ali dini lideri husilərin mübarizəsinə dəstək verdiyini açıq ifadə edib. Digər tərəfdən, Pekin Vaşinqtonun Qırmızı Dənizdə azad ticarəti təmin etmək məqsədilə formalaşdırdığı ittifaqa qoşulmayıb".

Elxan Şahinoğlu əlavə edib ki, Pekin ABŞ və Böyük Britaniyanın Yəməndə mərkəzləşən husilərə zərbə endirilməsini tənqid edib: "Bu arada, Çin lideri Tsi Cinpinin Afrika qitəsinə diqqətinin artdığı gələn xəbərlər arasındadır. Çin-Afrika forumuna hazırlıq gedir. Çinin Afrika ölkələrinə yatırımları artıb. Misal üçün Çinin təkə Süveyş kanalı iqtisadi zonasına yatırımlarının həcmi 8 milyard dolları keçib. Çin Misirlə yanaşı, Tunislə də əlaqələri genişləndirməyə çalışır. Tunis Beynəlxalq Valyuta Fonundan kredit almaq əvəzinə ümidlərini Çinin yatırımlarına dikib. Çin kasıb Afrika ölkələrinin çarəsizliyindən istifadə etməyə çalışır. Çinin Afrika ölkələrinə yatırımları artıqca bu ölkələrin Pekindən asılılıqları artıb. Pekin növbəti mərhələdə Afrikadakı yatırımlarını qorumaq məqsədilə qitədə hərbi bazalar formalaşdırmağı planlaşdırıb".

Vazeh BƏHRAMOĞLU

“Azərbaycanda narkotik mafiyaqları çökdürülməlidir”

Həsərət Rüstəmov: “Onlara qarşı amansız cəza tədbirləri həyata keçirilməlidir”

Son 2 ildə Azərbaycanda narkomaniya və narkotik ticarətinə qarşı ciddi mübarizə gedir. Bir çox rəsmi qurumlar bu istiqamətdə səfərbər olunub. Bununla belə, hələ də problemin kökünü kəsmək mümkün olmur, əksinə vəziyyət günbəgün ağırlaşır. Maraqlıdır, hakimiyyətə gəlmək iddiasında olan siyasi partiyalar bu problemin həllini necə görür, onların gəncləri narkomaniyadan xilas etməklə bağlı konsepsiyası varmı? Bu suala Azərbaycan Demokrat Partiyasının (ADP) sədr müavini, tanınmış həkim Həsərət Rüstəmovdan cavab almağa çalışdıq. Buyurun, oxuyun.

- Həsərət bəy, təmsil etdiyiniz Demokrat Partiyası Azərbaycanın narkotikdən xilas yolunu necə görür?

- Biz siyasi partiya olaraq, narkotik maddələrin yayılması məsələsinə dəfələrlə münasibət bildirmişik və bu məsələ partiya liderlərinin daim diqqət göstərdiyi mövzulardandır. Xüsusilə də ildən-ilə narkotik vasitələrin qeyri-qanuni yayılmasındakı sürətli artım bizi olduqca narahat edir.

Məsələnin bir tərəfi də narkotik asılılığına düşər olanların əsasən gənclər olmasıdır. Hansı ki, istənilən cəmiyyətdə gənclərin həm fiziki, həm də ruhi cəhətdən sağlam

olması olduqca vacib məsələdir. Həmçinin, narkotik vasitələrin şikəst etdiyi insanların reabilitasiyası və cəmiyyətə yenidən qayıtmaları üçün dövlətin külli miqdarda vəsaiti tələb olunur. Hansı ki, bu vəsait təhsilə, idmanın yayılmasına və s. vacib sahələrə verilə bilər. Bir sözlə, problem olduqca ciddi səciyyə daşıyır və getdikcə həlli çətinləşir. Xilas yolu isə, əlbəttə ki, ilk növbədə narkotik mafiyaqlarının çökdürülməsi, onlara qarşı amansız cəza tədbirlərinin həyata keçirilməsindən başlamalıdır. Çox təəssüf ki, bizim ölkədə bir çox cinayətlərdə olduğu kimi, kiçik “balıqlar” həmişə tora keçir. “Narkotik kralları” həmişə cəzadan kənarda qalır. Həbsxanaya salınanlarla bağlı araşdırma apararsanız, əminəm ki, orada yalnız kiçik narkotik alverçilərini və narkomaniya xəstələrini görə bilərsiniz.

Əlbəttə ki, təkə həbs etmək və cəza verməklə iş bitmir. Həm dövlət, həm də qeyri-hökumət təşkilatları, təhsil sistemi, azad media, vətəndaşların özləri bu sahədə ciddi iştirakçı olmalı, təbliğat aparmalı və gənclərimizi, gələcə-

ymizi təhlükə qarşısında qoyan bu bəlaya qarşı durmadan mübarizə aparmalıdır.

- Sizin partiyanın Azərbaycanda narkotik böhranından xilas yolu ilə bağlı konsepsiyası varmı?

- ADP-nin gənclər siyasəti ilə

bağlı proqram sənədi var. Bu sənəddə sağlam həyat tərzinin təbliği edilməsi və gənclərin mənfi meyllərdən çəkildirilməsi ilə bağlı müddəalar yer alır. Bunların arasında narkotik maddə aludəçiliyinə qarşı mübarizə, bu bəlaya mübtəla olanların reabilitasiyası

və s. məsələlər də yer alır. Ümumi olaraq desəm, bizim məsələyə baxışımız budur ki, cəmiyyətdə kifayət qədər informasiya yayılmalıdır ki, narkomaniya hansı səviyyəli bir bəladır. Yəni insanların savadlı, məlumatlı olmaları ki, özlərini və övladlarını qoruya bilsinlər. Eyni zamanda, məktəblər öz üzərinə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirməli, ailə və hüquq orqanları ilə əlaqəli fəaliyyət göstərməlidirlər.

- ADP-nin gənclərlə bağlı konsepsiyasında daha hansı məsələlər yer alır?

- Bizim partiya belə hesab edir ki, demokratiyanın inkişaf etdirilməsi, hakimiyyət qollarının ayrılması və birbaşa xalq qarşısında hesabatlı olması, seçkilərin şəffaf və ədalətli keçirilməsi bütün kütləvi neqativlərə qarşı olduğu kimi, narkotiklərlə mübarizə sahəsində də olduqca vacibdir. Həmçinin azad dini dəyərlərin təbliği və qorunması, məscidlərin cəmiyyət həyatındakı müsbət rolunun artırılması da bu sahədə çox faydalı ola bilər. Bir sözlə, narkomaniyaya qarşı mübarizəyə biz həm ümummilli məsələ, dövlətin və millətin təhlükəsizliyi kimi, həm də bütün cəmiyyətin iştirakı ilə həll oluna bilən məsələ kimi yanaşmağın tərəfdarıyıq.

Söhbətlaşdı:
Fuad BİLƏSUVARLI

Molla rejimi soydaşlarımızın sayını niyə azaltmağa çalışır?

Xaqani Cəfərli: "Totalitar rejimə malik İranda soydaşlarımızın sayı 35-45 milyon arasındadır"

İranda mövcud düzəni qoruyub saxlaya bilməyə bağlı əminlik artdıqca, İranın əhalisinin etnik tərkibi ilə bağlı məlumatlar daha çox maraq kəsb etməyə başlayıb. İsrail mənbələri istisna olmaqla, böyük əksəriyyət araşdırmaçılar soydaşlarımızın sayını azaltmağa çalışırlar. Belə ki, əksər araşdırmaçılar Azərbaycanlıların sayının 20-25 milyon arasında olduğunu və İran əhalisinin 25 faizini təşkil etdiyini qeyd edirlər. "Hurriyyet" in məlumatına görə, bunu politoloq Xaqani Cəfərli bildirib.

Politoloq iddia edir ki, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi kimi qərəzliyi aşkar görünən mənbələr İran əhalisinin 15-20 faizini Azərbaycanlıla-

"Əhalinin etnik tərkibi strateji əhəmiyyətə malik olmasaydı, xalqımızın düşmənləri və əleyhdarları İranda azərbaycanlıların sayını azaltmağa cəhd etməzdi"

rın təşkil etdiyini göstərir. Xaqani Cəfərlinin sözlərinə görə, soydaşlarımızın sayını azaltmağa çalışanlar İranda 10 milyon kürdün və 5 milyon ərəbin yaşadığını əminliklə ifadə edirlər: "Etnoloq: Dünya Dilləri" (Ethnologue: Languages of the World) layihəsi çərçivəsində 1996-cı ildə aparılmış və 1999-cu ildə yenilənmiş araşdırma ən çox insanın doğma dili olan 100 dili müəyyənləşdirmişdi. Azərbaycanda 7059000 nəfərin Azərbaycan dili (Şimali) olduğu qeyd edilən

araşdırmada İranda 24364000 nəfərin Azərbaycan dili (Cənubi) olduğu qeyd edilir. Bu isə həmin dövrdə İran əhalisinin ən azı 38 faizinin Azərbaycan dili olması demək idi. Həmin araşdırmaya görə, 1999-cu ildə İranda fars dillilərin sayı Azərbaycan dillilərdən 84000 nəfər az olaraq 24280000 nəfər təşkil edib. Sıralamada Azərbaycan dili (Cənubi) 38-ci yerdə, fars dili (Qərbi) 39-cu sırada yer alıb. Azərbaycan dilinin (Şimali) 100-cü sırada yer aldığı siyahıda Əfqanı-

tanda da 7 milyon nəfərin danışdığı fars dili (Şərqi) sıralamada 103-cü yerdədir. Zimbabvedə 7 milyon nəfərin danışdığı Şona dili sonuncu 107-ci yerdədir. Bu siyahıda 7 milyon və çox insanın danışdığı dillər yer alıb. İranda isə Azərbaycan və fars dillindən başqa bu siyahıya daxil edilən başqa bir dil yoxdur. Bu isə o deməkdir ki, 1999-cu ilə İranda soydaşlarımızdan və farslardan başqa sayı 7 milyondan çox olan üçüncü bir xalq olmayıb". Politoloq əlavə edib ki, 1999-cu

ildə İranın əhalisi 64.47 milyon nəfər olub və həmin zaman 24364000 nəfər Azərbaycan dili, 24280000 nəfər fars dili olduğu halda, 15826000 nəfərin hansı dillərdə danışan xalqlar olduğu göstərilməyib: "Həmin 15826000 nəfər kürdlər, ərəblər, türkmənlər, bəluclar, lurlar və digər xalqların toplusudur. Ötən il İranın əhalisi 87.76 milyon nəfər olub ki, bu da 1999-cu ildən ötən müddət ərzində İranın əhalisinin 23.29 milyon nəfər və ya 36 faiz artdığını göstərir. Əgər soydaşlarımızın da təxminən, 36 faiz artdığını qəbul etsək, bu o deməkdir ki, 1999-cu ildə sayı 24364000 nəfər olan Azərbaycan dillilərin sayı 8771040 nəfər artaraq 33135040 nəfər təşkil etməlidir. Fars dilinin hakim olduğu totalitar rejimə malik ölkədə müəyyən kəsimin ana dilinin dəqiq göstərilmədiyini nəzərə alsaq, araşdırmanın aparıldığı 1999-cu ildə Azərbaycan dillilərin sayının 24364000 nəfərdən çox olduğu şübhəsizdir. Bu isə o deməkdir ki, İranda Azərbaycan dillilərin sayı 33135040 nəfərdən çox olmalıdır. Bütün bunlar İranda Azərbaycanlıların sayının 35 milyona 45 milyon arasında olduğunu və İran əhalisinin ən azı 40 faizini təşkil etdiyini qeyd edən İsrail mənbələrinin məlumatlarının daha gerçək olduğunu sübut edir. Əhalinin etnik tərkibi strateji əhəmiyyətə malik olmasaydı, xalqımızın düşmənləri və əleyhdarları İranda azərbaycanlıların sayını azaltmağa cəhd etməzdi".

Vazeh BƏHRAMOĞLU

“Azərişiq” ASC, “Sumqayıt” RETSİ-nin texniki istehsalat şöbəsinin aparıcı mütəxəssisi, Sumqayıt şəhəri, 2-ci mikrorayon, ev-27/69B, mənzil 24-də yaşayan Cavadova Jalə Əli qızı tərəfindən “Hürriyyət”in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Saytımız vasitəsilə Prezident İlham Əliyevə, Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya, Baş nazir Əli Əsədova, DTX sədri Əli Nağıyevə, Daxili İşlər naziri Vilayət Eyvazova, Baş prokuror Kamran Əliyevə, eləcə də Prezidentinin köməkçisi Anar Ələkbərova, İqtisadiyyat nazirinin müavini Sahib Ələkbərova və “Azərişiq” ASC-nin sədri Vüqar Əhmədova müraciət edən şikayətçinin məktubunu olduğu kimi dərc edirik:

“Mən, Cavadova Jalə Əli qızı, “autizm” xəstəsi olan azyaşlı uşağın anasıyam. 2 azyaşlı övladım var. 17 ildir energetika sistemində işləyirəm. Yoldaşım Qubadlıdan məcburi köçkündür. Evimiz yoxdur.

03 fevral 2023-cü ildə Sumqayıt RETSİ-nin aparıcı mütəxəssisi Gülbacı Dadaşova 123 nəfər işçini təhqir və təhdid edərək, “ya ərizə yazıb Xaçmaz RETSİ-yə keçirsiniz, ya da ixtisas olunursunuz”, - dedi. Bu özbaşınalıqla bağlı 06 fevral 2023-cü ildə cənab Prezidentə şikayət ərizəsi yazdığım üçün “Azərişiq” ASC rəhbərliyi və rəisləri (R.Yusifov, S.Baxışov, A.Ləzimzadə, H.Əzizov, E.Aliyev, N.Məhərrəmov, Z.Quliyev) 1 ildir mənə təzyiq göstərərək, şəər-böhtan ataraq, işdən çıxarmaqla hədələyirlər...

Bildirirəm ki, “Azərişiq” ASC-dəki məmur özbaşınalığı ilə bağlı etdiyi şikayətlərdən sonra cənab Prezidentin və hörmətli Mehriban xanımın sayəsində mənə 10.07.2023-cü ildən aparıcı mütəxəssis (aşağı əmək haqqı ilə) vəzifəsinə keçirdilər. Qubadlı rayon məcburi köçkünü olan ali təhsilli həyat yoldaşım Vüsal Cavadov da (aşağı əmək haqqı ilə) işlə təmin edildi. Hazırda aparıcı mühəndisdir. İşlədiyi müddət ərzində şöbənin bütün üzvlərinə 2-ci dərəcəli mükafat verilir, təkcə mənim yoldaşımın haqqı yeyilib, mənimlə prinsip aparıcılarına görə mükafatdan məhrum edilib. Orta məktəbi bitirib işləyənlər, orta təhsillilər bizim ikimizin maaşını alır.

Sədr müavini Ramil Yusifovun ən sadıq işçisi, Sumqayıt RETSİ-nin istismar üzrə rəis müavini Elçin Aliyev məni kollektivə təqdim etdi. Şöbəni rəisi olmadığı üçün rəis vəzifələrinin icrasını da mənə həvalə etdi. Lakin işlərimi (katibəyə həvalə etdiyi, texniki şərtlərin xidməti məlumatının yazılması və portala vurulmasını) mənə vermədi, şəər qüvvələrlə bir olub, mənə oyun quraraq işləməyə imkan vermədi.

İşlədiyim şöbədə adı gedən, lakin E.Aliyevə katibəlik edən vəzifəyə mühəndis olan Şahnaz Məmmədova tərəfindən digər işçilərin şərafət və ləyaqətlərinin alçaldılmasının, işçilərin ünvanına nalayiq küçə sözləri söyməsinin şahidi oldum. E.Aliyevin

“Azərişiq” əməkdaşından şok açıqlamalar

katibəsinin texniki binada hegemonluq etməsinin və bir sözlə, istismar binasının dolayısıyla katibə tərəfindən idarə olunduğunun şahidi oldum. Katibənin bu özbaşınalılıqları haqqında öncə E.Aliyevə, sonra isə region rəisi H.Əzizovə müraciət etdim. Şikayətdən sonra E.Aliyev mənim yoldaşıma zəng edərək, söhbət etmək istədiyini bildirib. O, bizi restoranda kabab yeməyə məcbur etmiş, evimə kabab, meyvə göndərmişdi ki, mən Sumqayıtdakı özbaşınalılıqları sədrə bildirməydim. Mən heç nəyə görə haqlı əqidəmdən dönmə qadın deyiləm. O, anasının qəbrinə, uşaqlarının canına and içib qayda-qanunla tədbir görəcəyinə söz versə də, oyunlarına davam etdi. Həqiqəti bildiyi halda, Arif Ləzimzadəyə zəng edib məni şərhləyərək, səhvləri mənim üstümə atıb. O, H.Əzizovla əlbir olub, işçiləri təhqir edən katibə barəsində tədbir görmək əvəzinə, məni bütün işlərdən kənarlaşdırdı. Bütün işləri katibəlik edən Ş.Məmmədova ilə şöbənin digər mühəndisi, 68 yaşlı təqaüddü, V.Əhmədovun əmrliyinə “səhv edib, mənim işləməyə ehtiyacım yoxdur, kefindən gəlirəm işə” deyən Günlə İsmayilovaya həvalə edərək, hər ikisini baş idarə binasında ayrıca otağa köçürdülər.

Dövlət idarəsində işçiləri nalayiq küçə sözləri ilə təhqir edən Ş.Məmmədova barəsində ölçü götürülməsi, habelə işlərimin əlimdən alınması ilə bağlı “Azərişiq” ASC-nin sədr müavini Ramil Yusifova və sədr Vüqar Əhmədova şikayət etsəm də, nəticəsi olmadı. Bu hadisədən sonra Sumqayıt Elektrik Şəbəkəsinin mühəndisi, şəhid ailəsi, məcburi köçkün, ali təhsilli energetik Quliyev Anar Ələmqulu oğlunun media üzərindən “Azərişiq” ASC-dəki özbaşınalılıqlarla bağlı paylaşıldığı videomüraciətə haqlarımın tapdalanması ilə bağlı rəy yazdıqdan sonra mənə qarşı təzyiqlər, təqiblər daha da artdı. Nəhar fəsiləsi zamanı işlədiyim otağa gəlib, özünü nəzarət idarəsinin işçisi kimi təqdim edən Zabil Quliyev (deyilənlərə görə Vüqar Əhmədovun tələbə yoldaşı) üzərində birka olmadığını irad tutduqdan sonra, mənə dedi ki: - “sən kimsən ki, mənəndən vəsiqə tələb edirsən”. Özümü müdafiə və onun bu özbaşınalılığını sübut etmək üçün mobil telefonumu götürüb hadisəni videoqeydə alacağımı bildirdən zaman, mənə qarşı zor təbiiq edərək, şəxsi telefonumu əlimdən aldı. Nəhar vaxtı olduğu üçün yediyim yeməyi masama dağıtdı, otağı da bərbad günə qoydu. Hadisə barədə dərhal 102-yə məlumat verdim.

Hadisədən xəbər tutan media nüamayəndələri saat 17-00 dan sonra otağıma gəldilər. Onlara müsahibə verən zaman “Azərişiq” ASC-nin hüquq idarəsinin rəisi Arif Ləzimzadə də iş otağıma gəldi. Məni təhqir etdi: - “təbiiyisiz! Səni buradan it kimi sürütdəyəm, kimə istəyirsən, hara istəyirsən şikayət et”, - dedi(hadisəni sübut edən video görüntülər var).

Prezident İlham Əliyev məmurları yüksək vəzifəyə təyin edərkən onların qarşısında qoyduğu 1 nömrəli öhdəlik xalqa ləyaqətlə xidmət etmək, vətəndaşlarla sadə davranmaqdır. Arif Ləzimzadəyə kim ixtiyar verib ki,

ASC daxilində baş verən qanunsuzluqlarla bağlı ölkə rəhbərliyinə müraciət

məni təhqir etsin?! Harınlığın dərəcəsinə baxın ki, “Azərişiq” ASC-nin hüquq idarəsinin rəisi Arif Ləzimzadə tabeliyindəki işçini təhqir edir...

“Azərişiq” ASC-nin hüquq idarəsinin harınlamış rəisi heç kimə lazım olmayan Arif Ləzimzadə təbiiyisiz rəftarı ilə cənab Prezidentə, Onun göstərişlərinə qarşı çıxmışdır. Əfsuslar olsun ki, “Azərişiq” sədri Vüqar Əhmədov bu özbaşınalılıqlara göz yumur, işçilərin şikayətlərinə baxmır. İşçi onun qəbuluna düşüb dərindən dəyə bilmir. Bu adamın başı nəyə qarışıb, kimə qarışıbsa işçini qəbul etməyə vaxtı olmur.

İnanıram ki, Azərbaycan qadınına qarşı belə təbiiyisiz davranan Arif Ləzimzadə kimi məmurlarlar cənab Prezidentin qəzəbinə tuş gələrək, qeyd-şərtsiz vəzifəsindən azad ediləcək və barəsində ciddi tədbir görülməkdir.

Prezident İlham Əliyev Vüqar Əhmədovu “Azərişiq” ASC-yə sədr təyin edərkən, “Barmek” şirkətini sət təhqid edərək demişdi: ““Barmek” şirkəti Azərbaycanın enerji təsərrüfatını tamamilə sıradan çıxarmış, bu sistemi bərbad vəziyyətə salıb, ölkədən milyonlarla pul aparıb”.

İnternet resurslarına istinadən bildirirəm: “Barmek”in keçmiş baş menecer işləyərkən Cinayət Məcəlləsinin mənimləmə və israfetmə, vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə, vəzifə saxtakarlığı maddələri ilə Ağır Cinayətlərə dair İşlər üzrə məhkəmənin hökmü ilə həbs edilən Çingiz İbadovu Vüqar Əhmədov “A-

zərişiq” ASC-nin Enerji Alış İdarəsinin rəis müavini təyin edib. Buna nə ad verək?

1. Çingiz İbadov Dövlət Əmlakı Nazirliyinin Dövlət əmlakında departament direktoru işləyərkən də mütəşəkkil dəstə ilə mənimləmə və israfetmə, külli miqdarda mənimləmə və vəzifə saxtakarlığına yol verdiyi üçün Ağır Cinayətlərə dair İşlər üzrə məhkəmənin hökmü ilə həbs edilmişdir.

2. 14.000 işçisi olan “Azərişiq” ASC-nin İnsan Resursları Departamentinin rəisi Sakit Baxışov keçmiş İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin Sahibkarlığın inkişafı departamentinin lisenziya nəzarəti və qeydiyyatı sektorunun müdiri işləyərkən vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə, mütəşəkkil dəstə ilə rüşvə talma, təkrar rüşvətalma, külli miqdarda rüşvətalma görə Ağır Cinayətlərə dair İşlər üzrə məhkəmənin hökmü ilə həbs edilmişdir.

3. Beynəlxalq bankdan götürdüyü külli miqdarda pulu mənimləməyə və külli miqdarda dələduzluğa görə həbsdə yatan Mehman Mehdiyev Qaradağ RETSİ-yə rəis təyin edilib.

4. Prokurorluq orqanlarından xaric edilən Xəlid Təhməzov müşavir təyin edilib.

Hesab edirəm ki, belə şəxslərin “Azərişiq”da rəhbər işləməsi qurum adına ləkədir.

Üstəlik, bu idarədə cənab Prezidentin imzaladığı qanunlara məhəl qoyulmur. Belə ki, 01 oktyabr 2023-cü il tarixindən qüvvəyə minən qanun qeydiyyatı olmayan evlərə, tikililərə elektrik enerjisi verilişini qadağan

edir. Lakin, bildiyimə görə, həmin abonentlərə 170 manat cərimə yazıb, daha sonra evlərə kod açıb sayğac qoyurlar. Bunun qarşılığında isə abonentlərdən 800 manat pul alırlar.

“Azərişiq” ASC-də cənab Prezidentin yürütdüyü gənclər siyasətinə də əməl olunmur. Qurum təqaüddü-lərlə doludur. Ali təhsilə, iş təcrübəsinə məhəl qoyulmur. Orta məktəbi bitirənlər ali təhsillilərdən yüksək əmək haqqı alır.

Energetika sisteminin başında energetik olmaqdan, qondarma Sumqayıt RETSİ-nin rəisi ixtisasca hüquqşünas olan, energetikadan bixəbər, “nol”nan “faza”nı ayıra bilməyən, sxemi izah edə bilməyən H.Əzizov durur. O, öz ixtisasını belə bilmir ki, mən bülletəndə olan müddətdə işçiləri yığıb, mənə görə iclas edib, “Jaləni 70 c bəndi ilə işdən çıxartmışıq, onu idarəyə buraxmayın” deyərək, mühafizəyə əmr edib. Bunlar nə qədər harınlayıblar ki, dövlətin idarəsinin dədələrinin idarəsi ilə səhv salırlar.

Bütün bu özbaşınalılıqların nəticəsidir ki, son 3 ayda Sumqayıtda misli görünməmiş faciə yaşandı. 3 nəfər gərginliyə düşdü. Onlardan biri yeni-yetmədir, qolu kəsilib yarımcan olub(2010-cu il təvəllüdlü Aslan Zaur oğlu Əliyev). Digər 2-si faciəvi şəkildə vəfat etdilər. Hər 2-si bayram günü, şənbə günü işə çıxarılan Sumqayıt Elektrik Şəbəkəsinin əməkdaşları idi. Heç bir qoruyucu avadanlıq olmadan, ev xidmətinin işçilərini hava xidmətində işə çıxarıb, yüksək gərginlikli xəttin biri açılıb, digəri yanıq qaldığı üçün həyatlarını itirdilər. Bunlar: 1985-ci il təvəllüdlü Nicat İbadət oğlu Mehbalıyev, 1968-ci il təvəllüdlü Mahir Daşdı oğlu Mireliyevdir.

Qurumda sosial ədalətsizlik, təbəqələşmə, ayrı-seçkilik gedir. “Azərişiq”ın baş idarəsində işləyənlərlə rayonlarda işləyənlər arasında kəskin maaş fərqləri var. Cənab Prezidentin sərəncamları ilə əmək haqları, pensiya və müavinətlər artırılrsa da “Azərişiq”da maaş artımı yoxdur. Yüksək əmək haqqı, mükafat, paket öz adamlarına və özlərinə verilir. Şikayət edənləri təqib etməklə, işdən çıxarmaqla hədələyirlər.

Nazirlər Kabinetinin qərarı olmadan “Azərişiq” ASC-nin sədri Vüqar Əhmədov 01 noyabr 2022-ci il tarixli daxili əmrə dövlət daşçısının sərəncamı, Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə təsdiq edilmiş “Azərişiq” ASC-nin strukturunda “dəyişiklik” edib. “Şimal” RETSİ-ni ləğv edib, 2 yeni region - “Sumqayıt” RETSİ və “Xaçmaz” RETSİ-ni yaradıb. Halbuki Prezidentin sərəncamı əsasında təsdiq edilmiş strukturda Sumqayıt və Xaçmaz RETSİ-lər yoxdur.

Bu ərizədə yazdıklarım barədə faktlar, sübutlar, hətta şahidlər vardır. 1 ildir şikayətlər yazmağıma baxmayaraq, heç bir qurum mənim şikayətlərimə baxmır. Heç bir dövlət orqanı “Azərişiq” ASC-dəki məmur özbaşınalılıqları barəsində tədbir görə bilmir. Açıq-aşkar etiraf edirlər ki, biz Vüqar Əhmədova bata bilmərik, o, Prezidentin köməkçisi Anar Ələkbərovun xalası oğludur.

Cənab Prezident! Hörmətli Mehriban xanım! Göydə Allaha, yerdə ümidim sizədir. “Azərişiq” ASC-dəki məmur özbaşınalılığını ciddi nəzarətə götürüb, günahkarları cəzalandıracağınız, bir qadına, bir anaya edilən zülmə səssiz qalmayacağınızın inanıram.

Əvvəlcədən minnətdarlığımı bildirirəm”.

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Ölkədə yenidənqurma prosesi-nin gedişində "sosializmin yeni çöhrəsindən", "demokratik sosializmə" keçilməsindən bol-bol danışılır. Hətta marksizmin yenidənqurmaya uyğunlaşdırılması zərurəti haqqında fikirlər irəli sürülür. Bu ortaya ən azı üç köklü sual qoyur.

(Əvvəli ötən sayımızda)

Hansı istehsal üsulunda fəaliyyət göstərməsindən asılı olmayaraq izafi dəyər qanunu iqtisadiyyatın əbədi DİALEKTİKA qanunudur. İstər şəxsi, milli və ya dövlət mülkiyyətini xüsusi mülkiyyətə çevirən səbəb bu mülkiyyətlər üzərində qurulmuş istehsal üsullarında özgə əməyindən istifadə edilməsidir. Xüsusi mülkiyyətin «quduzluğunu» təmin edən amil isə xüsusi mülkiyyət üzərində qurulmuş istehsal üsullarının hakim mövqə tutduğu cəmiyyətlərdə istehsalçıları şəxsi mülkiyyətlə təmin edən ictimai mülkiyyətin olmamasıdır. Hal-hazırda SSRİ-də keçirilən iqtisadi-inzibati islahatlar nəticəsində mülkiyyət haqqında qəbul edilmiş qanunlarda təsbit edilən və cəmiyyətdə mövcud olan istehsal vasitələrinin əsas hissəsini əhatə edən ümumittifaq, ittifak - respublika, respublika mülkiyyət formaları hələ quldarlıq mülkiyyət forması olaraq qalır. Onlara icarə münasibətləri tətbiq edildikdə onlar dövlət kooperativ mülkiyyəti kimi dövlət feodal mülkiyyəti formasına çevrilir və bu mülkiyyət formaları üzərində qurulan istehsal üsulu ancaq dövlət feodalizmi sistemi ola bilər. Bu mülkiyyət formaları ayrılıqda götürülən fərdi şəxsləri, hətta suveren hüquqlara malik olan bütöü xalqları feodal-təhkimli iqtisadi-inzibati münasibətləri ilə buxovlayıb onları istismar və talan etmək vasitəsi olmaqla yanaşı marksizmin müəyyən və elan etdiyi sosializmi bölgü prinsipinə daban-dabana ziddir və bu prinsipi reallaşdırmağa qadir deyil. Yeni həyata keçirilən yenidənqurma SSRİ xalqlarına «demokratik sosializm» adı ilə feodalizm mahiyyət və məzmunlu yeni inzibati sistem bəxş edir. Cəmiyyətin bir müddətdən sonra bunu dərk edərək indi biləngindən açıqlıb «demokratik sosializm» adı ilə dirseyindən vurulan əsərə zəncirindən azad olmağa can atacağı labüddür. Mülkiyyətin formalarında baş verən dəyişikliklərə uyğun olaraq bölgü prinsipində gedən dəyişikliklərin baş verməsi prosesini təhlil etdikdə aydın olur ki, marksist bölgü prinsipinin reallaşdırılmasının əsas şərti cəmiyyətdə hər bir vətəndaşın mülkiyyətlə təmin edilməsidir. Belə bir mənbə isə ictimai mülkiyyətdir. Məhz buna görə Marks ictimai mülkiyyətin mövcudluğunu sosialist istehsal üsulunun qurulmasının əsas şərtlərindən biri hesab edirdi. SSRİ-də o cümlədən Azərbaycanda əsil iqtisadi-ictimai islahatlar keçirilməsinin ilkin şərti mövcud dövlət aparatının mülkiyyət hüququndan məhrum edilərək dövlət mülkiyyətinin bir hissəsinə milli mülkiyyət statusu verilməsi, bir hissəsinə isə ictimai mülkiyyət statusu verilərək vətəndaşlar arasında əvəzi ödənilmədən bərabər bölüşdürülməsidir. Eyni zamanda ictimai və şəxsi mülkiyyətin mütəmadi olaraq bir-birindən

Yenidənqurma: azadlıq, yoxsa noxtalanmış demokratiya?

qarşılıqlı qidalanmasını təmin edən iqtisadi mexanizm yaradılmasa sosialist mülkiyyət formalarının daimi fəaliyyət və inkişafını təmin etmək mümkün deyil. Buna öz növbəsində dəyər qanununun tələblərinə əməl etmədən nail olmaq ağlasığmazdır. Dəyər qanunu iqtisadiyyatın demokratiya qanunudur. Mülkiyyətin ən demokratik forması olan şəxsi mülkiyyət kategoriyasına məxsus fərdi və kollektiv mülkiyyət formalarının və onların sahiblərinin arasında azad rəqabətin, azad əmtəə tədaviyünün olmaması dəyər qanununun fəaliyyətinin məhdudlaşdırılmasına, əmtəə qiymətlərinin əmtəənin dəyərindən əsassız olaraq kənarlaşmasına, nəticədə iqtisadi-ictimai münasibətlərin inkişafında durğunluğun əmələ gəlməsinə səbəb olur. Hazırda bazar münasibətlərinə keçid ilə əlaqədar olaraq «tənzimlənən bazar» deyilən iqtisadi mexanizm hazırlanır. Rəsmi dairələr cəmiyyətin boynuna təhkimli boyunduruğunu feodal mülkiyyəti formaları vasitəsilə keçirdiyi kimi iqtisadiyyatın demokratiya qanununu da «tənzimlənən bazar» vasitəsilə noxtalayır.

Sosialist istehsal üsulunun başqa istehsal üsullarından köklü fərqlərini izah edə bilməyən və ya etmək istəməyən, dövlət quldarlığı istehsal üsuluna daim «sosializm» donu geyindirməklə məşğul olan «marksistlər» ciddi-cəhdə sosializmin özündən əvvəlki istehsal üsulları ilə ümumi xüsusiyyətlərini inkar etməklə sosialist iqtisadi-ictimai münasibətləri haqqındakı anlayış və təsəvvürləri təhrif edib bayağılaşdırmaqla sosializmi başqa istehsal üsullarından elə fərqləndirməyə çalışırlar ki, onların «sosializm» nəzəriyyəsi ilə dövlət quldarlığı, dövlət feodalizmi əməliyyəsi arasında ki fərq çox da nəzərə çarpmasın. Lakin nə qədər ört-basdır etsələr də gəzürün quyuğu görünür. Təkcə onu qeyd etmək kifayətdir ki, V.Leninin «Böyük təşəbbüs» əsərində ilk «kommunist» iməcillərində sərf edilən və məzmun etibarilə hələ feodalizm istehsal üsulunda xüsusi mülkiyyət sahibi olan

Sosialist istehsal üsulunun başqa istehsal üsullarından köklü fərqlərini izah edə bilməyən və ya etmək istəməyən, dövlət quldarlığı istehsal üsuluna daim «sosializm» donu geyindirməklə məşğul olan «marksistlər» ciddi-cəhdə sosializmin özündən əvvəlki istehsal üsulları ilə ümumi xüsusiyyətlərini inkar etməklə sosialist iqtisadi-ictimai münasibətləri haqqındakı anlayış və təsəvvürləri təhrif edib bayağılaşdırmaqla sosializmi başqa istehsal üsullarından elə fərqləndirməyə çalışırlar ki, onların «sosializm» nəzəriyyəsi ilə dövlət quldarlığı, dövlət feodalizmi əməliyyəsi arasında ki fərq çox da nəzərə çarpmasın...

feodalın BİYAR formasında haqqı ödənilməyərək mənimlədiyi təhkimli kəndli əməyinin eyni olan əməyi ictimailəşdirilmiş əmək nümunəsi kimi təqdim etməsi əməyin ictimailəşməsi haqqında marksist anlayışı bayağılaşdırmaq üçün əsas olmuşdur. Halbuki ictimailəşmiş əməyin ilkin elementləri öz mənbəini cəmiyyətin inkişafının ilkin dövrlərindən bəri mövcud olan insanlara həmcanlı, həm də maddiləşmiş əmək vasitəsilə kömək edilməsi, sədəqə, ehsan da daxil olmaqla indiyədək mövcud olmuş xeyriyyə hərəkətləri, nəhayət bu gün bir çox ölkələrdə rəsmən tətbiq edilən müxtəlif təminatlar məhz ictimailəşmiş əməkdir. Bütün bunlar sübut edir ki, marksizmi saxtalaşdırıb onu ehkam şəklinə salmış təhriflərdən sərf nəzər etdikdə sosializm və kommunizm istehsal üsulları heç də xülya deyil, cəmiyyətin özündən əvvəlki inkişaf mərhələləri ilə üzü sürətdə bağlı olan və onun inkişafının obyektiv labüd nəticəsidir. Marksizm isə ehkam və bir sinfin müdafiəçisi yox, ümumbəşəri elmi dünyagörüşü olub cəmiyyətin bütün inkişaf mərhələlərində cəmiyyətdə baş verən bütün dəyişikliklərin həqiqi mahiyyətini dərk etmək vasitəsidir.

Hal-hazırda «sosializmin yeni çöhrəsi», «demokratik sosializm» adı altında mərkəzləşmiş dövlət mülkiyyətinin bir qədər liberal formaları üzərində dövlət feodal istehsal üsulunun yaradılığı və bütün bunların «qanunauyğunluğunu» nəzəri cəhətdən əsaslandırmaq üçün marksizm nəzəriyyəsini ikinci dəfə təhrif edib onu daha bir formada eybəcərleşdirərək, ondan özünün məkrli niyyətləri üçün alət kimi istifadə edildiyi bir vaxtda marksizmi bu təhriflərdən təmizləmək, ilk növbə

bədə sosialist istehsal üsulunun məzmununu, yeni onun istehsal və bölgü prinsiplərini, mülkiyyət formalarını, iqtisadi və inzibati qanunlarını. İdarəetmə mexanizmlərini və s. marksist mövqedən təhlil və şərh etmək cəmiyyətin, o cümlədən hər bir fərdi, xalq iqtisadi-ictimai azadlığa çıxara biləcək düzgün inkişaf yolunun seçilməsi üçün zəruri amildir. Həm də bunu bu gün, təhkimli boyunduruğu cəmiyyətin boynuna tam keçirilməmiş etmək lazımdır. Sabah bu boyunduruq cəmiyyətin boynuna tam keçiriləndən sonra cəmiyyət ondan azad olmaq üçün 70 il ərzində keçdiyi əzablı yolu təkrar keçməli olacaq. Bu boyunduruğun ən mühüm həlqələrindən biri mərkəzin hər bir suveren respublikanın hüquqlarına təcavüz etməyə hüquqi əsas verəcək mərkəzlə respublikalar arasında «kö-nüllü» bağlanacaq müqavilə olacaqdır. Bu müqavilələrdə milli və s. xüsusiyyətlərinin nəzərə alınması şüarı ilə milli ayrı-seçkilik siyasəti və ayrı-ayrı millətlərin beynəlxalq

qanunlarda təsbit edilmiş hüquqlarının tandalanması rəsmiləşdiriləcəkdir. Mərkəzin ayrı-ayrı respublikalarda gedən eyni proseslərə müxtəlif münasibəti də bunu sübut edir.

Mərkəzin irəli sürdüyü zahirən çox cəlbedici, lakin məzmun etibarilə heç nə ifadə etməyə mücərrəd və ümumi «hüquqi dövlət» şüarı da qurulan yeni inzibati sistemin mahiyyətindən kütlələrin nəzərini yaındırmaq məqsədi güdür.

Qeyri-hüquqi dövlət ümumiyyətlə mövcud ola bilməz. Hər hansı bir dövlət mexanizmi həmin dövlətin mənsub olduğu iqtisadi-ictimai quruluşun hakim mülkiyyət formasının mənafeinə, xüsusiyyətlərinə, tələblərinə uyğun olaraq qurulur və fəaliyyət göstərir. Məsələ dövlətin hansı hüquqi münasibətlərə əsaslanmasındır. SSRİ-də indiyədək dövlət mexanizmi dövlət quldarlığı mülkiyyətinin mənafe və tələbinə uyğun olaraq quldar-qul hüquqi münasibətləri əsasında fəaliyyət göstərmişdir. Bu mexanizm yeni qurulan inzibati sistemdə dövlət feodal mülkiyyəti formalarının tələblərinə uyğun olaraq feodal-təhkimli hüquqi münasibətləri əsasında fəaliyyət göstərən dövlət mexanizmi olacaq. Cəmiyyətin hər bir üzvünün tam vətəndaş hüququnu təmin və müdafiə edə biləcək hüquqi dövlət isə yalnız sosialist şəxsi mülkiyyəti üzərində qurulan və sahibkar vətəndaş - muzdur məmur münasibətlərinə əsaslanan dövlət mexanizminin yaradılması vasitəsilə qurula bilər. Cəmiyyət marksist sosializm istehsal üsulu qura bilse cəmiyyətin bütün üzvləri, bütün xalqlar, o cümlədən çox vaxt haqsız olaraq işğalçı və istismarçı adlandırılan, həqiqətdə isə başqa xalqlarla birlikdə Dövlət quldarlığı sisteminin əsərə zəncirində çırpınan rus xalqı da azadlığa çıxar, bütün xalqlar üçün əsərə, bürokratiya, mütələq yoxsulluq və s. kimi iqtisadi-ictimai bəlalar bir problem kimi həll edilmiş olar.

Şapur Qasimi

“Azərbaycan” qəzetinin baş redaktoru olan zaman “Bunu çapa buraxsam sonra bunun cavabını vermək lazımdır”, - deyərək Sabir Rüstəmxanlı məqaləni çap etməkdən imtina etmişdir

Hər bir sahədə iki cür sənətkar olur: böyük zəhmət hesabına sənətkarlıq zirvəsinə ucalanlar və anadan sənətkar kimi doğulanlar. Zənnimizcə, müsahibim əsl sənətkar kimi bu dünyaya göz açanlardır. Əlbəttə, həyatda böyük uğurlar heç də asanlıqla başa gəlmir. Şübhəsiz, bütün sənətkarlar kimi o da sənət yollarında çox əziyyət çəkib, ta ki, Gülyaz Məmmədova olana kimi.

Son vaxtlar mətbuata müsahibə verməkdə maraqlı olmayan Gülyaz xanımla Yeni il bayramı öncəsi söhbətləşmək bizə nəsisib oldu. Beləliklə, müsahibimiz Xalq artisti, Prezident mükafatçısı, Akademik Opera və Balet Teatrının solisti, Rəşid Behbudov adına Dövlət Mahnı Teatrının solisti, Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin səs müəlliməsi, Asəf Zeynallı adına Musiqi kollecinin səs müəlliməsi Gülyaz Məmmədovadır.

- **Gülyaz xanım, yaradıcılığınızda nə kimi yeniliklər var, pərəstişkarlarınızı yeni mahnı-larla sevindirməyi düşünürsünüz?**

- Musiqçinin, ifaçının bir işi, bilirsiniz, nədir? Dayanmamalıdır, işləməlidir. Planlarımız çox olur, onu bilirsiniz. Musiqiçi daim mahnılar yazdıraraq, konsertlər ifa edərək, tamaşaçının qarşısında çıxış edərək, onların məhəbbət-lərini qazanaraq özünü tamaşaçıya, xalqa unutturmamalıdır. Səhnə budur. Nə qədər sosial şəbəkələr - "Facebook", "Instagram", "YouTube2" kanalları var, daim aktiv olmalıyıq. Həm yeni mahnılarım var, həm də unudulmuş mahnıları aranjiman etdirib, yeni aranjimanla sevənlerimə, tamaşaçılarım təqdim edirəm.

- **Hər bir sənətkarın sənətdə möhürünü vurduğu mahnısı var. Necə düşünürsünüz, Gülyaz Məmmədova adı çəkildə tamaşaçı sizi hansı mahnınızla yada salır?**

- Əslində, mən muğam ifaçısıyam. Muğamla sevilmişəm. "Mahur" dəstgahıyla çox sevilirdim. Mənim "Mahur" dəstgahım hər gün radioda səslənirdi. Qadın-lardan "Şur" muğamını Sara Qədimova oxuyub, "Çahargah" muğamını Zeynəb Xanlarova "Mahur" muğamını da ilk dəfə mən oxumuşam. Çünki bu muğama kişi muğamı deyirlər. Daha doğrusu, kişi muğamı olub. Amma muğam dərslində bütün muğamlar keçirilir deyə, xanımlara da öyrədildi və hal-hazırda muğamlarımızı qadınlar da oxuyur, kişilər də. Bilirsiniz, muğam müsabiqələrində muğamlarımıza nə qədər muğam ifaçılarımız müraciət edirlər. O vaxt "Qəranfil abu gerek" mənzeriylə məşhur oldum. Sonra Zeynəb xanımın repertuarından "Səni arzularam" adlı mahnı ilə. Daha sonra öz ifam üçün mahnılar yazıldı, o mahnılar ifa olundu. Azərbaycan haqqında nə qədər mahnılarımız var ki, çox sevilir. Hara gediriksə, o mahnılar xalq arasında daha

"Bütün dünyanın musiqiləri bizim muğamlarımız üstündə köklənib"

Xalq artisti Gülyaz Məmmədova:
"Niyə istedadlı gənclərimiz qıraqda qalmalıdır?!
Mən indi danışmayım, nə vaxt danışım?!
Artıq danışan yaşımdır, sözümü deməliyəm..."

çox sevilir: "Sevsəm olarmı?", "Mənə gəl", "Səninlə birgə qocalmaq istəyirəm" və s.

- **Bildiyimizə görə, bu aralar tez-tez səfərlərdə də olursunuz. Bu barədə oxucularımıza məlumat verə bilərsiniz?**

- Əlbəttə ki, 2023-cü il mənim üçün gözəl il oldu. Kədərli anlarımız da olur, sevincli anlarımız da. Söhbət sırf sənətdən getdiyinə görə, son yarım il deyim də, hamısını desəm onda gerek bu gün oturaq burda (Gül.) Sentyabrda Ankarada festival oldu. İşğaldan azad olmuş bölgələrimizdə konsertlər oldu. 23 noyabrda Qırğıstanda oldum. Orda Heydər Əliyevin 100 illiyi ilə əlaqədar böyük konsert idi. Azərbaycan, Qırğızstan diasporasının təşkilatçılığı ilə orda böyük konsert oldu. Mən orda canlı ifalar etdim. Azərbaycanımızı tərənnüm edən mahnılar və s. Ordan gəldim, birbaşa Füzuliyə getdim. Füzulidə Azərbaycan, Özbəkistan Qeyri-Hökumət Təşkilatlarının beynəlxalq musiqi forumu keçirildi. Orda Gülyanaqla çıxış elədik. Oğuz ellərinə həsr olunmuş gözəl mahnılar oxuduq. "Azərbaycan", "Türkün hamımız, bir soyuq" adlı mahnı da oxuduq. Sonra gəldim Xalq artisti Aygün Bayramovanın həyat yoldaşı Fəraməz bəyin yubileyi keçirildi, "Nəva dəstgahı" konsertində iştirak etdik. Orda mən Fəraməz bəyin gözəl təsniflərini oxudum. Dekabrın 3-dən, 7-nə qədər İraqın Bağdad şəhərində böyük bir beynəlxalq irs festivalı keçirildi. Mən də muğam qrupu ilə konsert verməyə getdim. Dekabrın altısında bizim çıxış idi. Hər günə bizim

oğuz ellərinin bir ölkəsi çıxış edirdi. Azərbaycan kerkükləri, Türkiyə, İran İslam Respublikası, Türkmənistan türklərinin çıxışları oldu. Mən "İrs" muğam qrupunun rəhbərliylə muğam qrupu ilə bəstə-

Şuşa Mədəniyyət paytaxtı elan olundu. Türksöyün açılışı və bağlanması oldu. Yaz aylarından başladı, 10 dekabrda tamamlandı. Böyük Azərbaycanda, Şuşamızda Türk oğuz ellərinin çıxışı oldu. Or-

kar, xalq mahnıları ilə çıxış etdim. Hərəyə bir saat vaxt verilmişdi. Orda kamançada Fərid Babayev, balabanda Adil Müslümov, nağarada Vəfadar Ramizadə ifa edirdilər, bizim çıxışımız çox gözəl qarşılandı. Azərbaycanlılardan bir adam görmürdüm mən. Bir səs rejissorumuz Təbrizdən idi, o da, sağ olsun ki, gözəl səslənmə verdi. Hamısı İraq xalqı idi. Çox maraqla izlədilər. Bizim milli geyimlərimiz, səhnədə çıxışımız - hamısı möhtəşəm idi. Konsertdən sonra gördük, şahidi olduq ki, insanlar bizi necə alqışlayırlar.

Ordan gələn kimi də Şuşaya getdim. Bilirsiniz ki, 2023-cü ildə

da Özbəkistan, Türkmənistan və-təndaşları da çıxış etdi. Çox gözəl də qarşılandı. Mədəniyyət nazirimiz Adil Kərimlinin çıxışı ilə gözəl tədbir oldu. Yəni mən deyərdim ki, bu il gözəl il oldu.

Heydər Əliyevin 100 illiyi ilə əlaqədar nə qədər konsertlər keçirildi. Ulu öndərimizin 100 illiyi ilə bağlı elə 10 mayda Azərbaycanı bayram etdi. O, elə bir şəxsiyyət olub ki, Azərbaycanı ideyalarıyla, layihələrlə zənginləşdirib. 2023-cü ildə hər yerdə, hər bölgəmizdə ulu öndərimizin 100 illiyi təmtəraqla qeyd olundu. "Gülüstan" sarayında dəfələrlə musiqi forumları, irs forumları keçirildi. Bütün incəsənət xadimləri üçün gözəl bir il idi.

tün incəsənət xadimləri üçün gözəl bir il idi.

Heydər Əliyev Mərkəzinin qarşısında "O tay, bu tay" adlı konsert oldu. Bunları danmaq olmaz. Çünki Azərbaycanın səsi bütün dünyaya yayılıb. Azərbaycanımız hələ də qələbəsini qeyd edir. Biz buna layıq. Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin, Allah qazilərimize can sağlığı versin.

- **Uzun illərdir ki, bacınız Gülyanaqla birgə Azərbaycanı Avropa ölkələrində təmsil edir, musiqimizi, mədəniyyətimizi təbliğ edirsiniz. Azərbaycan musiqisini əcnəbilərə sevdirmək çətin deyil?**

- Musiqinin dili yoxdur. Moldovaya gedirsən moldav dilində, Bağdadda ərəb dilində danışmaya bilərsən. Yəni nə mənada, əslində, bu dilləri övladlarımıza da öyrətməliyik, özümüz də bilməliyik. Amma Almaniyada, Fransada olduğumuz hallarda bilməyə də bilirik...

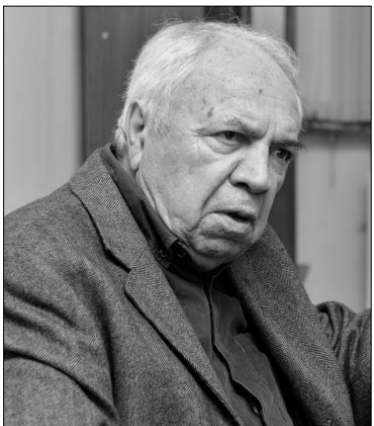
Musiqini eşidəndə həqiqətən də insanın ruhu təmizlənir, gözəlləşir. Bütün dünyanın musiqiləri bizim muğamlarımız üstündə köklənib. Niyə "bizim" deyirəm? Çünki bizim muğamlar, klassik musiqilərimiz var. Hər bir ölkənin musiqisini dinləyəndə deyirsən ki, bu "Şur" üstündə, bu "Mahur" üstündədir. Segah çox ölkədə yoxdur. Heç Cənubi Azərbaycanda segah dinləməmişəm, orda segah yoxdur. Orda mahnılar, musiqilər "Şur", "Mahur", "Çahargah" üstündədir. Yəni deyirəm, musiqinin dili yoxdur, musiqi səsləndisə o artıq könülləri fəth edir.

- **Belə deyim var: böyük sənət o sənətlə məşğul olan insanın şəxsiyyətindən başlayır. Siz bu fikirlə razısınız, yoxsa, düşünürsünüz ki, şəxsiyyəti olmayan da böyük sənətkar ola bilər?**

(Ardı var)

Söhbətləşdi:
Fuad BİLƏSUVARLI

S.Vurğun milli şeirimizin görkəmli simalarından biridir. Onun ədəbiyyatımızda rolu həmişə ədəbiyyatşünaslarımız tərəfindən yüksək qiymətini almışdır, tədqiqat mövzusu olmuşdur. Şairin yaradıcılığı büllur çeşməni andırır: dupduru və tərtəmiz bulaq yerin qatlarından axır, ulu Nizaminin, eşqli Füzulinin, əqidəsindən dönməyən Nəsiminin, dil təmizliyini qoruyan Vaqifin, ağlaya-ağlaya gülən Sabirin şeir - sənət şirəsinə əmə-əmə üzə çıxır. Biz oxucular bu ilahi neməti mənimsəməklə insanlara sevgi bəsləyirik, özümüz də məhəbbət-ləşirik.

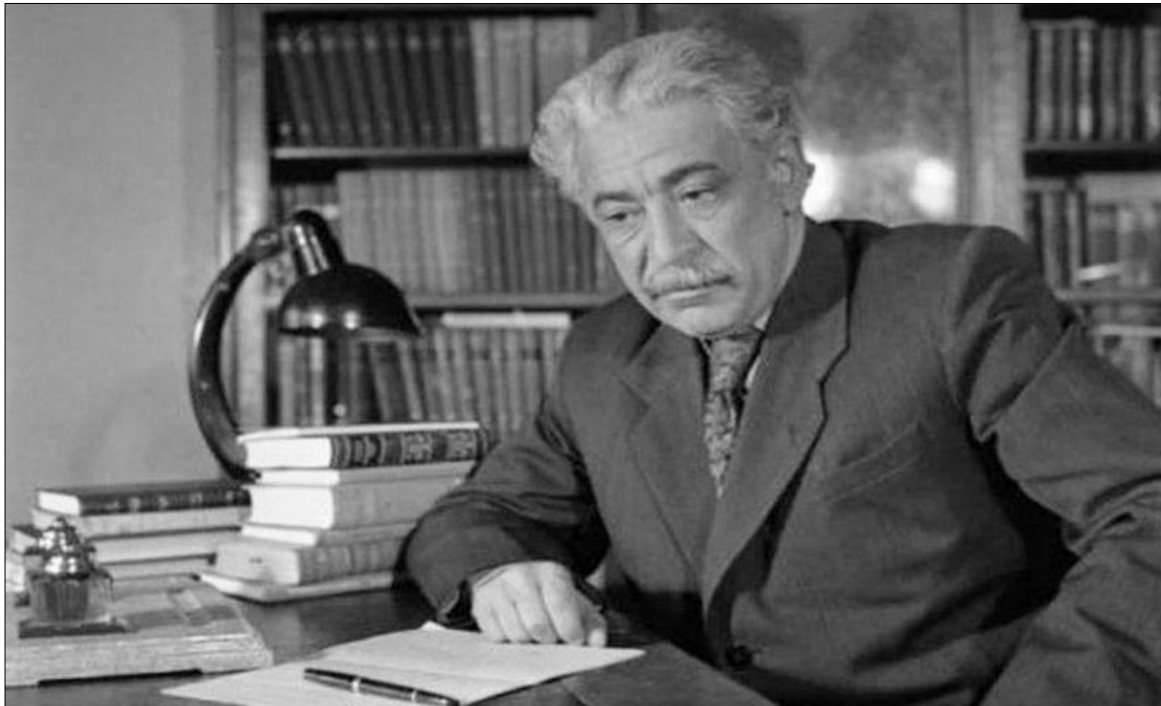

Allahverdi Eminov

Kimin ağlına gələrdi 40 yaşında ana torpağına nəzər salıb, gözlərini əbədi yumanların son məskəni qarı - qarış gəzəcək, xəyala dalacaq və "Unudulmuş tək məzar"ı yazacaq. Hansı oxucunun ürəyindən keçərdi şair təbiətin qoynuna çıxacaq, özünə sual verəcək və "Şair, nə tez qocaldın"ı qələmə alacaq. Kim düşünərdi şair bu suala cavab olaraq "Mən tələsmirəm"lə oxucularını sevinciləndirirdi. Amma həyatın təkzibedilməz qanunları yox deyil və şairi Kəlbəcərə aparacaq, böyük aşiq - şair Şəmsir ilə görüşdürəcək və pıçıldayacaq ustad qarşısında:

*Bəxt məni bu yerə qonaq göndərdi,
Gediram, yamandır ayrılıq dərdi.
Dəmə, Səməd Vurğun gəldi - gədərdi,
Unutmaz bu oba, bu mahal məni.*

Bu həyat gələcək diqtəsini gizlətmir, tam aşkara da çıxarmır, çox vaxt gizlində öz işini görür, bu mübhəm sirri şairlər vəhy ilə duyula bilər, necə ki, Səməd Vurğun otuz yaşında "Həyat fəlsəfəsi" şeirini yazdı. Maraqlısı o idi bəzində daha geniş danışacağım şeirlərin qneosoloji və emosional mənbələri vardı: şair bu hissləri yaşayırdı, yeni o şeirlərə poetik intuisiya ilə gəlməmişdi, hələ sağlamsdı, bir ağrı hiss etmirdi, mənəvi və ictimai fəalliyətdə idi. Lakin yeni quruluşun səs - kүй ilə qədəm basmasının heç də fəlakətsiz ötürməyəcəyini proqnozlaşdırırdı. Yeni həyatın azad yaşayan, öz mülkünə və torpağına sahib insanları sakit buraxmayacağına inanırmışdı. Hətta iyirminci illərdə məhəbbət şeirlərinə üstünlük verirdi, bəzi ştrixlərlə, eyhamlarla bunu gizlətmirdi. Təbii ki, beləli sevgisi də buna əsas idi. Amma şair ideali: həyata

duyur və aşkar edir. Poeziya elə qüdrətli vasitədir ki, bu mübhəm sirr şairin özünə də mücərrəddir, bircə Allahdan savayı. Şair yeri gələndə şəhər, faciə, ölüm həqiqətlərinə nüfuz edir. Öz təsirini bəzən elə sahələrə yayır ki, hətta insan zəkası aciz qalır. Dünyanı təmənnasız görür, həyatdan isə heç nə ummur, maddi sərvət belə düşündürmür, yalnız öz poetik hissləri ona hakimdir. Şair dünyanı bəşərləşdirməyə, daxili hisslərlə təbiətin cansız əşyalarını "danışdırmağa" can atır. Təbii məqama gəldiyimizi söyləyə bilərik. Səməd Vurğunun şeirində ilk misrasını "Quşlar qatar - qatar ellərdən keçər"lə başlaması təsadüfi görünməsin. Quşlar sərhəd bilməyən azad canlıdır, bəşər nəslində "nəsil-nəsil dünyadan köçər", "insanlığ gah zəhər, gah şərbət içər" deməklə Dünyanın mütləq, dəyişməz qanunlarını dişə vurur. Bununla bərabər, Kainat sirdir, insan idraki acizdir sirri açmaqda:

Əzəldən belədir hökmü zamanın -

Səməd Vurğunun bir şeiri haqqında bir neçə söz

Vəfat etmiş insanın ruhunu təhqir edəni yalnız taxtabiti ilə müqayisə edərdim.

Müəllif

sosial və fəlsəfi baxışı, insan amalının ilki və sonu, qarşıda səadət və kədər hansının qalib gələcəyi məsələsi dururdu. Mehç Səməd Vurğunun həm müasirlərindən fərqləndirən bir cəhəti də bunda axtarmaq yerinə düşərdi. Və nəhayət, otuz yaşında xatırladığım kimi "Həyat fəlsəfəsi" şeirini qələmə aldı, sakit də qarşılanmadı. Qarşıda "Unudulmuş tək məzar", "Şair nə tez qocaldın sən?", "Mən tələsmirəm" kimi unikal şeirlər yetişməkdə idi şair tənəyyülündə. Bu əsərlər öz yerini və məqamını gözləyirdi. Poeziya yeganə yaradıcılıq növüdür ki, heç vaxt tələsmir, vaxtsız yazılmaz, şairi təmkinə səsləyir. Bir də, axı, S.Vurğun poeziyasına heç bir epitet lazım gəlmir, oxucusunu isindirmək qüdrətinə malikdir, insanı pisləklərdən təmizləyir, məhəbbətə, xeyirxahlığa çağırır. Şeirlərindən acı təəssüf, nikbin inam da yan keçmir. Belə bir yaşantı idi həyatın fəlsəfəsini və cəmiyyətin metaformozalarına şəhidlik edəndən sonra əbədiyyətə qovuşanların son məskəni - qəbiristanlığı addım-addım gəzdi, unudulmuş məzarların önündə Kainatın sirli - soraqlı möcüzəsinə ucaldı, özünə sual verdi: "Şair, nə tez qocaldın, sən?" - Sualın cavabında sakitləşdi, bir qədər də aydınlıq gətirdi: "Heç yana, heç yerə mən tələsmirəm!.." Gəlin, biz də tələsməyək, şairin duyum fəlsəfəsinə öteri aydınlıq gətirək...

- 0 -

"Həyat fəlsəfəsi" dövrü üçün belə də müdrik sayılmayan ömrün 30 yaşında qələmə alınmışdı. Bolşevik sistemindən əvvəl doğulanları yeni ideologiyada bərkiməkdə idilər. Qələm sahibləri imkanları daxilində yeni quruluşun təntənəsini şərtləndirirdilər. Bu məsələ barədə təfərrüata varmağa ehtiyac duymuram. Lakin bir suala cavab axtarmaq şair kimi S.Vurğunun da düşündürürdü və "həyat" anlayışından əvvəl "dünya" məfhumu dayanırdı. Həyat dünya-

dan doğur, insan meydana gəlir, məlum Adəm və Həvva - Yer üzündəki bütün insanların əcdadı! Bu cütlər Xeyir və Şəri dərk etməliydilər, bu isə onlara qismət deyildi; bunun üçün İblis insan libasına girib Həvvanı yoldan çıxartdı.

Görünür, ilk insanın yaranışında İblis əli olduğu düşündür - insanlar ya xeyir, ya da şər kompleksini bu gün də çiynlərində daşıyır. Təbii ki, təkamülün hansısa bir epoxasında insan həyatının real və potensial varlığının nədən ibarət olduğunu imkan və gerçəklik vasitəsilə anladı. Bu iki anlayış özünü belə bir davranış tərzinə gətirdi: Mən filan şeyə nail olmalıyam - imkanlı olduğumdan sonra formalaşdı: çünki şüurla bağlı idi. Filosoflar maddi imkanları obyektiv, mənəvi imkanları subyektiv hesabına yazmışlar. Eyni zamanda biri digərini tamamlayır və şərtləndirir. Bunu fars şairi Nasir Xosrov (1004-1088) poetik səsləndirmişdir:

*Yeməyə, yatmağa heyvan can atar,
Bilikli insana söylə kim batar?*

İnsan ən ali şüura malikdir, kosmik sistemin bir elementidir və mexaniki, fiziki və kimyəvi xassələrin müəyyən qiymətlərinə uyğunlaşmışdır, lakin insan sürətli inkişafa yeri gələndə təsir qüvvəsinin zəifliyi ucbatından lazımı cavabı verməkdə acizləşir; bu isə onun davranış stixiyasında mənfi fəsadlar yaradır. Nə qədər ki, əcdadlarımız "xalis" təbiət mühitində yaşayırdı, təbiətin ayrılmaz hissəsiydi, onların bioloji varlığı nisbətən təhlükəsizdi, mühit "doğma" idi. Lakin əsrlər ötdükcə, cəmiyyəti

yet inkişaf etdikcə insan "ikinci təbiət"ə adlandı. Beləliklə, insan ona xas yüksək əxlaqi keyfiyyətlərindən uzaqlaşdı: hərisləşdi, nəfsini cilovlamaqda acizləşdi, insan qanını axıtmaqdan çəkinmədi. O, anladı ki, ictimai varlıqdır, öz mənşəyini iki qaynaqdan alır: təbiətdən və cəmiyyətdən. Və iki dünyada: Təbiət və cəmiyyət məkanlarında yaşayır, hər ikisinin öz qanunları mövcuddur, lakin insan o halda harmoniyanı bərqərar edir - təbiətlə dil tapsın, ona qarşı sərt olmasın, onun "qılığına" girsin. Varlığa - sosial mühitə insan toplusu kimi yanaşmaq olmaz. Cəmiyyətlə münasibətləri qırmağa ehtiyac qalmamalıdır, zorakı münasibətlərə rəvac verəndə, tarazlıq əyilir. İnsan ona çalışır ki, harmoniyanı idraka istiqamətləndirsin, hissi orqanlar həyatı düzgün başa düşsün - anlasın. Belə halda real xarici aləmlə - bütövlükdə kainatla insanın ruhi, iç aləminin bir-birilə bağlılığı, bir-birinə təsirliliyi də idrak edir və belə nida səslənir: - İnsan, özünü dərk et! - Bu özü-nüdərkəndə insanın öz həyat fəlsəfəsi meydana çıxır. Müsahidələrə, elmi nəticələrə əsaslanaraq, həyata yanaşmada üç qrup - xarakter insanlar sıralanmışdır və sonuncu bizi maraqlandırır ki, beşli sosial qanunlara, normalara öz həyat tərzini və mənəvi aləmi ilə harmoniya yaradır. Çox aydın başa düşür ki, belə yanaşma onların sakit, təmənnasız, təhlükəsiz həyat tərzini təmin edir. Şübhəsiz, bu gedişdə insanın duyğuları, təəssüratları böyük rol oynayır və belələri seçilir, onların tənəyyülü Dünyanı, Zamanı və Məkanı birləşdirən həyatı fərqli şəkildə dərk edir. Onların Dünya - Həyat haqqında fikirləri, təəssüratları ruhuna, hisslərinə təsir göstərən poetik dillə ifadəsini tapır; bunlar şairlərdir. Şairlər obrazlarla düşünür, onlar üçün Dünyanın hər bir təzahürü, tərz - davranışı daxili aləmlə birləşəndə, poetik vəhdətdə olanda Həyat bir obrazla çevrilir. Şairlər yaradıcıdır ki, yaşadığı dünyanı yenidən yaradır. Konkret desək, şair yaşadığı həyatı - bir insan - fərd nəzərində görür, cəmiyyətlə insan arasında əqlin sezmədiyi bağlılığı, qarşılıqlı təsiri

Duyumlu bir sirri var asmanın!

Burada poeziya elmə "məğlub" olur, şair proqnozları özünü doğrultmaya da bilərdi. Amma S.Vurğun elmin labirintinə yaxın durmur, onu böyük həflə "İnsan" anlayışı maraqlandırır, hansı ki Adəm və Həvvanın törəyib, təkamülün yolu ilə XX əsrə çatın, özünə də möcüzəli görünən Şəxs, öncə fərddirmi, şəxsiyyətdirmi? Şair "fərd" sözünü işlətmir, amma çox şeyi gözləyir, ona görə ki, bu məfhum konkret insanın bölünməzliyini, bütövlüyünü, tamlığını, təkrarsızlığını özündə ehtiva edir; bunlarsa əsasən fərdin bioloji təbiətindən, genetik irsiyyətindən asılıdır. Təəssüf ki, Zaman - Dövrən heç də yaxşılığa doğru irəliləmir; axı, Dövrən, onun bir atributu olan Həyat nə üçün yola getmir, həyat - bəşər nəslə yoxsa Dövrən (Zaman) öldürür, Təbiət heyvanların qismətinə düşəcəkdir.

*Çarxını qurduqca dövrənin əli,
Bəzən ağlar olur, bəzən gülməli.
İnsanın ən böyük eşqi, əməli
Bəzən aslan kimi çirpənir darda,
Bəzən də qər q olur fırtınalarda...*

S.Vurğun "dövrən" anlayışının ilk fəlsəfi konturunu cızır, həyatla onun (dövrənin) arasında analogiya axtarır (onlar necə ki, bir-birini şərtləndirir) və bu iki faktorda özünü biruzə verir: Bir, ümumi sosial həyat şəraitlə müəyyən edilir, birmənalı hərəkət etmir (ya ağlar, ya da gülməli), ikincisi, tarixi şəraitdə baş verən reallıqlardır. İnsan əməli, arzusu nə üçün qəfəse salınmalıdır, niyə hər yeni dövrən - sistem insan səadətini cilovlamalıdır? Bu sosial - siyasi yanaşmalar insan səadətine (xoşbəxtliyinə) xələl gətirməlidir? Ərəb filosofu İbn Xəldun (1334-1406) bu məsələyə tarixi baxımından yanaşmış və belə bir fikri əsaslandırmış ki, insanlar yalnız cəmiyyətdə həyat sürməklə xoşbəxt ola bilərlər. Təbiət qanunları cəmiyyət qanunlarına bənzəyir: hər şeyin əvvəli və sonu vardır. İnsan həyatı da sonluqdur, o dünyada nə olacağı müəmmalıdır.

(Ardı var)

Xadimə onu geyindirdi. İliq su və ləyən gətirərək əl-üzünü yudu. Yedirdi. Dərmanlarını verdi, iynəsini vurdu. Kostyumunu geyindir-di. Qızı qapını açdı:

- Ata, sabahın xeyir olsun.
- Sabahın xeyir, qızım.
- Gedirsənmi?
- Getməliyəm, mən orada olmalıyam, - deyib güzgünün önünə keçdi, güzgüdə özünə baxmağı xoşlamırdı, sifəti uzun və enli idi, dərisinin rəngi də tünd. Uzun burnunun sallanan yumru ucu ağ biğinin ortasını da örtürdü. Təkcə gözlərinə razılıqla baxırdı. Gözləri xırda olsa da baxışları kəskin və daim axtarışda idi.

Qızı ilə xidməti avtomobilinin sürücüsü onun qollarından tutaraq otaqdan çıxardılar.

O, bugünkü toplantıda iştirak etməkdə qərarlı idi. Direktoru olduğu instituta son dörd ildə həftədə iki, ya da bir dəfə gedib. Son yarım ildə isə demək olar ki, ayda bir dəfə gedib, bəzən də getməyib. Akademiyanın toplantılarında da az iştirak edib. Bugünkü toplantıda isə hamının iştirak edəcəyi gözlənilir. O da özünü göstərməlidir.

Yanında əyləşmiş qızı onu gözəldən qoymurdu. Xidməti avtomobil Akademiyanın əsas binasının qarşısında dayandı. O düşdü və irəlilədi. Qızı və sürücüsü hərsi bir tərəfində addımlayırdı.

Böyük zalda birinci cərgədə Akademiyanın prezidenti, vitse-prezidentləri, akade-mik-katibləri əyləşmişdi. Ortada, prezidentin yanında dostunun ailə üzvləri idi. Mərasimdə iştirak edən hökumət rəsmiləri, parlament üzvləri, elm və mədəniyyət xadimləri də həmin cərgədə idi. O, zala daxil olanda hamını nəzərdən keçirdi. Hamının onu görməsindən məmnun oldu. İkinci cərgədə də akademiklər idi. O, cərgənin ortasındakı boş yerə keçə bilməyəcəyindən kənarda əyləşdi.

Səhnənin ortasında mərhumun cənəzəsi qoyulmuşdu. Fəaliyyətinə görə təltif olunduğu orden və medallar, digər mükafatlar nümayiş etdirilirdi. Cənəzinin önünə ölkə prezidenti, hökumət başçısı, parlament spikeri, habelə müxtəlif qurumlar adından ek-lillər düzülmüşdü.

Vida mərasimini Akademiyanın prezidenti açdı. Mərhumun görkəmli alim, elmi məktəb yarıdıcısı, bacarıqlı elm təşkilatçısı, gözəl insan olduğu xatırlandı. Onun elmin inkişafına verdiyi sanballı töhfələr, elmi kadrlar hazırladığı, mənalı ömrünün elmin inkişafına həsr etdiyi vurğulandı. Ona müxtəlif ali mükafatlar, orden və medallar verildiyi deyildi. Onun xatirəsinin unudulmayacağı və daim əziz tutulacağı qeyd edildi. Adının əbədiləşdirilməsi təklifi irəli sürüldü. Uzun illər ərzində rəhbərlik etdiyi institutun elə bu böyük ailənin adının daşınması fikri ortaya atıldı. Alimin ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verildi. Sonrakı çıxışçılar da əslində eyni fikirləri təkrarladılar. Mərhumun oğlu atasının xatirəsinə göstərilən ehtirama görə ailə üzvləri adından dərin minnətdarlığını bildirdi.

ƏDALƏT AXTARIŞI

Bir neçə telekanalın operatorları mərasimin gedişini lentə alırdı. - Deməli, telekanallarda nümayiş etdiriləcək. Bütün ölkə bu mərasimi görəcək, hayıf ki, mikrofonu gedə bilmərəm, dostu kimi bir-iki kəlmə deyərdim, mənə də göstərerdilər, - o düşündü və diqqətini cəmləməyə çalışdı, gördükləri və eşitdikləri ona xoş gəlirdi, dostu ilə əlaqədar idi. Daha vacibi isə nə vaxtsa onun üçün də belə təm-tərağın keçiriləcəyi, övladlarının, nəvələrinin də iştirak edəcəyi mərasimi gözləri qarşısına getirdi, - məndən sonra baş verəcəklərlə də doğmalarım, əzizlərim fəxr edəcəklər.

Alimin cənəzəsi son mənzilə yola salındı. Avtomobil karvanı Fəxri Xiyaban qarşısında dayandı. Onun dostu torpağa tapşırılırdı. O, çətinliklə olsa da önə keçdi. Hər məqamı gözlərilə görmək istəyi böyük idi. Dostunun torpağa tapşırıldığını müşahidə elədi. Dostunun məzarı yanında bir qəbir yeri gəlmişdi. Sonra divar idi. Diqqətini bu məqam çəlb elədi. Fikrə getdi. Yanındakı akademikdən soruşdu:

- Fəxri Xiyaban genişləndiriləcəkmi?

Yanındakı ətrafı nəzərdən keçirdi:

- Hasarın o tayında mülk, hovuz var. Deməli, şəxsi sahədi, necə genişləndirilə bilər?

-Təzəsi yaradılacaqmı?

- Təzəsinə torpaq sahəsi, vəsait lazımdı. Son zamanlar belə məsələlərin həlli daha da çətinləşib.

Dəfn mərasimi başa çatdı. İştirakçılar avtomobillərə minməyə qayıdarkən o cəld tərpendi. Akademiyanın vitse-prezidentinə yan ala bildi:

- Fəxri Xiyaban nə vaxt genişləndiriləcək?

-Məlumatım yoxdur.

-Başqa yerdə təzəsi salınacaqmı?

-Səhnənin, vəsaitin ayrılması-na kim nail ola bilər?

O xidməti avtomobildə yerini rahatladı,düşüncələrə daldı. Dostum Fəxri Xiyabanda torpağa tap-sırıldı. Bir boş yer də uzun müddət qalmaz. Yaşlı, xəstə

akademiklər nə qədərdir. Əksəriyyəti də institut direktorudu. Bir yer bu gün-sabah tutula bilər. Mənimse ... gələcəyim aydın deyil. Mən də akademikəm, institut direktoruyam, mükafatların laureatıyam. Mənim haqqımda da görkəmli alim, elmi məktəb yarıdıcısı, bacarıqlı elm təşkilatçısı,

... böyük əksəriyyətində mən irəli düşmüşəm. Tək-tək məsələlərdə o ...Bəzən deyirdi ki, doktorluq dissertasiyasını məndən öncə müdafiə eləyib. Bir də ki, Dövlət mükafatı laureatı adına məndən tez alıb. Dərhal cavabını verirdim ki, o zaman sadəcə sənin arxan mənimkindən möhkəm idi. Əvəzində mən

Sürücü avtomobili saxladı. O, qızının köməyiylə düşdü. Qızı və sürücü onun sağ-sol qollarından tutaraq liftə gətirildilər. O çarpayıda uzandı, amma rahat deyildi. Düşüncələr içində idi. Belə də ədalətsizlik olarmı? Mən hara, o hara... Onun son mənzili Fəxri Xiyaban ... mənimki isə ... Ona nələr öyrətmişəm? Nələr? Təzəcə direktor keçəndə savadlıları işə götürürdü ki, institutda işlər yaxşı getsin.

gözəl insan deyilir, yazılır. Yüksək orden, medallarım da öz yerində. Mənim haqqımda da kitablar yazılıb, telekanallarda geniş verilişlər hazırlanıb, sənədli film çəkilib, ensiklopediyalarda məlumat verilib, rəngli şəklim də var. O ki, qaldı bunların hamısını ölkə daxilində almağıma, olmağına, olsun da. Məgər hər kəs ala bilmir? Əsərlərinin sayı mənimkilərdən də artıq olanlar yoxdurmu? Bəs onlar niyə ala bilmirlər? Belə asandırsa. Mən dostumdan tez akademik adı almışam, direktor da tez keçmişəm. Altı yüzdən artıq elmi əsərlərlə ixtiraların müəllifiyəm, ya da həmmüəllifiyəm. Dostumsa beş yüzə qədr. Bir sözlə, göstəricilərə görə mən üstünəm, xeyli üstünəm. Niyə o Xiyabanda, mənə haradasa?

Qızı onun yanında, arxa oturacaqda əyləşmişdi. Atasını diqqətdə saxlayırdı. Atasını üzüntü içində idi. Xəstəliklərin atasını üz-məsindən qızı təəssüflənirdi. Evə çatanda onu necə rahatlayacağını düşünürdü.

Atanın fikri Xiyabana qayıtmışdı. Sonuncu yer kimə qismət olacaq? Dostunun övladları həmişə fəxrle akademik atanın, babanın harada torpağa tapşırıldığını deyəcəklər, fəxrle qəbrinin üstünə gələcəklər. Mənimse harada olacağam... Bu məsələdə ədalət varmı? Hər cəhətdən... olmasa da əksər

bir seçki müddəti olsa da Akademiyaya vitse-prezident seçilə bildim, sənə yox. Bu zamam da mənim... Səsinə kəsirdi.

Sürücü avtomobili saxladı. O, qızının köməyiylə düşdü. Qızı və sürücü onun sağ-sol qollarından tutaraq liftə gətirildilər. O çarpayıda uzandı, amma rahat deyildi. Düşüncələr içində idi. Belə də ədalətsizlik olarmı? Mən hara, o hara... Onun son mənzili Fəxri Xiyaban ... mənimki isə ... Ona nələr öyrətmişəm? Nələr? Təzəcə direktor keçəndə savadlıları işə götürürdü ki, institutda işlər yaxşı getsin. Desinlər ki, onun direktorluq elədiyi institutda səviyyəli elmi işlər aparılır. Anlatdım ki, boş ştatlar saxla. Yuxarıdan zəng olanda "boş yer yoxdur" deməyə-sən. Xatası ola bilər. İmkanlı adamlar da xahiş edəndə götürə biləsən. Belələri borclu qalmayırlar. Başqa misal çəkim. Yuxarıdakıların, imkanlıların tapşırıqlarını, öz doğmalarımı, yaxınlarımı doktoranturaya götürürəm. Təcrübələrini apardırıram, bacaranlara. Dissertasiyalarını yazdırıram. Özlərini hazırladırlar. Elmdən uzaq adamlardırsa da yola verirəm. Onların elmi rəhbəri yazılıram, maaşıma əlavələr olur. Bu işlər mənim gənc elmi kadrlar hazırladığım kimi qələmə verilir. Həmin dissertasiyalara aid elmi əsərlərdə adı yazılır. Elmi

əsərlərimin sayı artır. Bunlar harasıdır? Ona çox şeylər deyirdim. Sən də akademiksən, institut direktorusan, mənim kimi. Sənin də imkanların mənimki qədərdir. Mənim durumum hara, səninki hara, düşün-daşın.

O ehtiyatlanırdı. Deyirdim: -Gözlərini iri aç. Mən övladları-mın hamısına elmi dərəcə verdimişəm, böyük nəvəmə də. İmkani olanların hamısı belə edir. Belələrinə güclü adam kimi baxırlar. Başlıcası budur ki, səni vəzifəyə təyin etmiş yuxarıların istədiyini verəsən, dediyini eləyəsən. Məgər səni institut əməkdaşları direktor seçibmi? Yoxsa sənin direktor təyin edilməyinə kimin göstəriş ver-diyini unutmusanmı? Bax, o göstəriş verən sənəndən narazı qalsa, aşırıdacaq, təpəsi üstə.

Dostum nəse edirdi, həmin də deyirdi:

— İstəmirəm qəmbərquşusu şıxa. Burayadək gəlib çıxmışamsa çox böyük işdi, heç yuxuma da girməzdi. Başımı aşağı salıb direktorluğumu eləyim. Xırda-xuruşla keçinirəm, bəsimdi, salamatı budur.

Neylədimmi? Onu necə qandır-dırdım? Sadəcə. Ona sual verirdim ki, belə işlərə görə kimsəni mə-suliyyətə cəlb edəblərimi? Kim-sə elədiyinin bədelini ödəyibmi? Heç olmazsa bir nəfərin adını çəkə bilər-sənmi? Cavab verirdi ki, yox. Beləcə ayıldırdım onu. Deyirdim ki, ətrafa diqqətlə bax. Mer, nazir, parla-mentari bəzən məsuliyyətə cəlb edilir. Görkəmli alimlərəse to-xunulmur. Niyə? Deməli, biz toxunulmazların siyahısındaıyıq. Sən akademik diplomunu ələ keçirə bil-misənsə, institut direktoru kürsüsündə əyləşmisənsə, laureatlığı al-mısan, deməli, görkəmli alim sayılırsan. Belə fürsət düşüb əlinə, acizlik göstərmə. Bunları dedim, dəfələrlə. Yalnız bundan sonra onun da iştəfası açıldı. Sonralar da nələrinə yeri düşdükcə ayıldırdım. Belə görünür ki, hələ yaxın gələcəkdə də görkəmli alimlər haqqında hər şey gözəl təsvirdə deyiləcək, yazılacaq. Fikrin, xəyalın xaricə getməsin. Bizdəki real-lığı təhlil etməmişəm. Nəticəm belə-dir. Biz dövrümüzü sürək, sonrası nə olarsa olsun.

Onun mobil telefonu zəng çaldı. Elmi işlər üzrə müavini idi. Halını xəbər aldı. Şəfa arzuladı. Mərasimin necə keçməsilə maraqlandı.

O uzanmışdı, gecə lampası-nın zəif işığının şüalarından ışı-layan böyük çil-çırağın irili-xırda-lı büllur dənələrinə baxaraq düş-şünürdü. Xiyabandakı yeganə boş yer hansı xoşbəxtə qismət olacaq...

Qızı yanına gəldi. Onu diqqət-lə nəzərdən keçirdi. O, sol küreyi üstə çevrildi. Qaranlıq gecədə sayrısan ulduzların seyrini zərli tül pərdədən davam etdirdi:

(Ardı var)

Rəsul RƏXŞANLI